

MARE

KERST

NUMMER

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden

Postbus 9500 2300 RA Leiden

Telefoon 071-527 7272

Website mareonline.nl

E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl

De redactie is op vrijdag gesloten.

Oplage circa 15000

Hoofdreductie

Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie

Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl

Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl

Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl

Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl

Melle Peters (stagiair) m.t.peters@umail.leidenuniv.nl

Medewerkers

Femke Blommaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella ·

Lotte Middendorp · Marit de Roij · Benjamin Sprecher ·

Susan Wichgers

Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan

Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl

Basisontwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie

Art direction en vormgeving Marcel van den Berg

Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties Bureau van Vliet B.V.

Postbus 20 2040 AA Zandvoort

Telefoon 023 - 571 47 45

Redactieraad

Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-

voorzitter) · Dr. Hans Vollaard (secretaris) · Maxim Allaart ·

Asel Arykbaeva · Joline Cramer · drs. Bart Funnekotter ·

Marlou Grobben · drs. Malou van Hintum · mr.

Folkert Jensma · Josephine Say · Prof. dr. Nico Schrijver

Jaarabonnementen

Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september

t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare*

thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN

NL68RABO0103257950 ten name van Universiteit

Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en

vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun

adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.

Studenten betalen €25.

Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het

studentnummer vermelden.

Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending

redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272.

Ingezonden mededelingen

Mededelingen voor het op donderdag verschijnende

nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag

16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.

ISSN 0166-3690

Deze kerstspecial is de laatste van *Mare* van 2017.

Nummer 15 verschijnt op 18 januari 2018. De redactie

wenst iedereen prettige feestdagen en een gelukkig

nieuwjaar.

4. Kerstbomenasiel

6. Schaatstopper

8. Diversiteitsstrijder

12. Nachtbraker

16. Academische idealist

28. Scherpslijper

38. Sponsordeal

31. Literair talent

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'Zo'n zeventig tot tachtig procent overleeft het,' vertelt sterrenkundestudent Joris Hanse (28). Hij werkt als vrijwilliger bij het Kerstbomenasiel: een veldje bij de Ommedikseweg van organisatie Vrij Groen, die groen en natuur in de stad wil bevorderen.

Wie nog een kluit aan zijn spar heeft zitten, kan die hier na de kerstdagen stallen. De boom gaat de aarde in, de eigenaar krijgt een nummertje, en mag het jaar erop de boom voor een tientje weer komen ophalen.

'En anders hebben we ook weesbomen die we van de ondergang hebben gered: dus op straat gevonden, of gekregen.' Ook bomen die niet meer door hun eigenaar opgehaald worden, blijven als weesboom overzomereren.

'Het is grappig hoe gehecht mensen aan hun boom kunnen raken. Ook al ziet het er niet meer uit, willen ze toch met alle

geweld hun eigen boom terug. Er gaan soms bomen dood, en als dat zo is, kan de eigenaar een nieuwe meenemen. En als we er genoeg hebben, kunnen mensen er ook een kopen. Dat zal geen perfecte boom zijn. Wel een boom met karakter.

'We maken wel een selectie. Sommige bomen zijn eigenlijk al dood als ze gebracht worden. Vaak zijn ze dan uitgedroogd. Mensen geven ze te weinig water of zetten ze naast de kachel. Of als een boom in één keer van 25 graden binnen, naar 5 graden buiten gaat, is dat ook niet goed. Geleidelijk is beter. Als je een serre hebt, of een schuur, kan je hem beter eerst daar zetten.' En dat een boom 'met kluit' wordt verkocht, is niet per se een garantie op overleven. Hanse: 'Hoe meer wortels, hoe groter de kans. Maar soms haal je hem uit de pot, en blijkt er bijna geen kluit aan te zitten.' Kleine bomen blijven vaker leven, zegt hij. 'Maar het ligt ook aan de soort: de

Koreaanse spar doet het vaak heel goed. Maar de Nordmann, een heel bekende, gaat bijna altijd dood.'

Hanse en andere vrijwilligers verzorgen de bomen de rest van het jaar. 'Als het in de zomer dertig graden is, geven we ze water. En voor de rest halen we gras weg bij de wortels, zodat ze niet worden overgroeid.' Heeft hij zelf favoriete sparren? 'Je leert ze wel kennen, als je er elke week langsloopt, en je houdt ze wel uit elkaar. Maar ik heb zelf ook geen kerstboom, dus daarom raak ik misschien minder gehecht.'

De oudste boom is een jaar of vijf, zes, zegt hij. 'Dat is ook hoelang het kerstbomenasiel bestaat, dus misschien kunnen sommigen het nog veel langer uithouden. Maar de truc is om twee bomen te nemen, en elk jaar een andere boom binnen te zetten. Dan gaan ze maar eens in de twee jaar de grond uit, en hebben ze meer tijd om te herstellen.'

KOMT DIE PIEK NOG?

Rechtenstudent en topschaatser Lisa van der Geest (23) won in 2017 zowel de eerste marathon op natuurijs als de Alternatieve Elfstedentocht op de Oostenrijkse Weißensee. Nu wil ze naar de Olympische Spelen in Zuid-Korea.

DOOR VINCENT BONGERS 'Je hebt niet alles in de hand', zegt Lisa van der Geest. 'Stel, je pakt een verkoudheidje, dat scheelt een paar procent!' De Leidse rechtenstudent en schaatser moet zich tussen Kerst en Oud en Nieuw proberen te plaatsen voor de Olympische Spelen in Pyeongchang, in februari. 'Het is heel lastig om het zo te plannen dat je juist die dagen super bent. Het is heel koud en regenachtig de laatste tijd. Als je dan buiten gaat fietsen, dan kost dat meer energie dan eigenlijk zou moeten. Ik probeer goede keuzes te maken in mijn voorbereiding. Hopelijk ben ik dan precies op tijd in topvorm. Om een ticket te verdienen op de vijf kilometer moet ik bij de top twee rijden. Pittig, want er zijn een stuk of zeven meiden die daarvoor in aanmerking komen.

'Ik was de afgelopen jaren telkens te vroeg in vorm. Ik heb dit jaar iets langer hard doorgetraind en ben nog niet top. Dat is op zich goed, maar het geeft ook wel onzekerheid. Je begint je toch zorgen te maken: komt die piek nog wel?

'Ik rij dus sowieso de vijf op het Olympisch Kwalificatie Toernooi (OKT) in Heerenveen. Of ik ook de drie doe, hoor ik deze week. Eind oktober hebben zich op het Nederlands Kampioenschap al schaatser geplaatst voor de Spelen. Toen was ik echter ziek. En bij de Holland Cup in Alkmaar, had ik eigenlijk moeten winnen, maar werd ik tweede. Ik denk dat ook zilver voldoende is om me te plaatsen, maar ik kan er nog niet helemaal van uitgaan.

'Twee jaar lang had ik een kamer in Heerenveen en trainde ik in Thialf. Schaatsen in Friesland was best te combineren met mijn studie rechten in Leiden. Veel van de colleges in de bachelor worden namelijk opgenomen, dus die kon ik terugkijken. Maar een master is toch een heel ander soort op-

leiding. Dan wordt het onderwijs bijvoorbeeld ook een stuk kleinschaliger.

'Ten opzichte van studeren in Groningen en in mijn eentje op een kamer in Heerenveen blijven, een plaats die toch niet echt mijn thuis is, leek Leiden toch een pre. Ik woon hier nu samen met mijn vriend en kan gewoon aanwezig zijn bij colleges. Heel relaxed. Daarnaast staat de studie in Leiden hoger aangeschreven dan in Groningen.

'Ik ben wel zo'n streber dat ik voor een goed cijfer wil gaan. Voor mijn master arbeidsrecht staat veertig uur per week. Op zich gaat het prima, maar voor tentamens kan ik toch net minder leren dan ik zou willen. Dan ben ik ook wel tevreden als het een zes of een zeven is. Soms moet je een beetje water bij de wijn doen. Ik ben geen wondermens.

'Ik schaats twee avonden in de week op De Uithof in Den Haag. De omstandigheden zijn er heel anders dan in Thialf: het is een half open baan, het waait er en als de lucht vochtig is, wordt het ijs stroever. Het is ook een beetje een golfslagbad. Het ijs ligt er niet heel strak in: het golftecht als je erover schaatst. Het is wel lekker afzien en ploeteren. Voor trainen voor marathonwedstrijden is dat perfect.

'Op donderdag ga ik naar Heerenveen. In Thialf rij je veel makkelijker hard en kun je ook technisch perfect en mooi rijden. Daar ga je makkelijk onder de dertig seconden. In Den Haag kun je alleen net na de dwell hard, maar dan moet je nog minimaal een seconde bij je Thialftijd optellen.

'Als ik me plaats voor Pyeongchang, doe ik niet mee aan de Alternatieve Elfstedentocht, tweehonderd kilometer op de Weißensee in Oostenrijk. Maar zover is het nog niet. Ik zie wel hoe het loopt. Ik hoop dat het nog gaat vriezen; een beetje natuurijs zal wel leuk zijn. Mocht ik naar de Spelen gaan en er is tegelijkertijd een Elfstedentocht, dan weet ik het wel: dan rij ik de tocht. De Spelen zijn elke vier jaar. Die Elfstedentocht is nu al zo lang niet meer geweest, als 'ie komt, wil ik hem natuurlijk wel schaatsen.'

Lisa van der Geest voor Iris van der Stelt en Merel Bosma tijdens een training op de Oostenrijkse Weißensee begin dit jaar. Foto Vincent Riemersma

WEG UIT DE SLANGENKUIL

Mare kijkt terug op een jaar vol genderdiscussie en nieuws over slechte werksfeer (pedagogiek, LIAS) met voorvechter van diversiteit en *Athena's Angel* Judi Mesman.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'Ik heb ook vooroordelen', bekent Judi Mesman. 'Laatst was ik bij een kleermaker. De vrouw voor mij kwam een toga ophalen. En ik dacht: "Zou haar man bij ons werken?" Kan je nagaan hoe ingebakken zo iets is. Ik *ben* een vrouw met een toga! Als iemand beter zou moeten weten, ben ik het.'

Mesman is hoogleraar, *dean* van het Leiden University College in Den Haag, en gespecialiseerd in vooroordelen. Ze bestudeert racisme, seksisme en stereotypering in de opvoeding, en welke signalen kinderen vanaf de geboorte meekrijgen. Eerst bij pedagogiek, nu in Den Haag, waar ze sinds september een nieuwe leerstoel heeft: *Interdisciplinary Study of Societal Challenges*.

Daarnaast is ze medeoprichter van *Athena's Angels*: vier vrouwelijke hoogleraren die zich inzetten voor gelijke kansen voor mannen en vrouwen in de wetenschap. 'We hebben samen met het ministerie van Onderwijs, een plan gemaakt om in 2017 honderd extra vrouwelijke hoogleraren aan te stellen, en alle universiteiten zijn daarmee aan de slag gegaan. Dus als het goed is zijn er aan het einde van het jaar - heel binnenkort - honderd vrouwelijke hoogleraren bijgekomen. Dan zijn we al een stap dichterbij.'

Zijn dit geen 'excuu-shoogleraren'?

'In geen geval, je wordt alleen hoogleraar als je aan de criteria voldoet. Een goed voorbeeld: de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) heeft dit jaar een extra ronde gehouden, alleen voor vrouwen, om lid te worden. Daar waren de gebruikelijke protesten tegen, namelijk dat middelmatige mensen zouden worden aangenomen, alleen maar omdat ze vrouw zijn.

'Wat bleek: het comité kreeg toen allemaal cv's voor zich, waarvan iedereen dacht: hoe kan het in vredesnaam dat deze persoon nog nooit is voorgedragen? Die had vijf jaar geleden al lid kunnen worden. Als het dan "moet", dan blijken er enorm veel goede vrouwen te zijn, die nooit zijn komen bovendrijven.'

Hoe komt dat?

'Mensen kiezen mensen die op henzelf lijken, weten we uit de sociale psychologie. En in die commissies zitten voornamelijk mannen. Dat is helemaal niet expres, maar heeft te maken met hele basale psychologische processen. Ze kennen elkaar, of denken eerder aan elkaar. Anekdotisch blijkt ook dat mannen zichzelf vaker voordragen, of aan collega's vragen of ze dat willen doen.'

In discussies over inkomensongelijkheid, wordt gezegd dat vrouwen minder assertief zijn in onderhandelingen. Zit daar iets in?

'Dat is wel een herkenbaar beeld, moet ik zeggen, al laat onderzoek ook zien dat vrouwen die wel om hoger salaris vragen,

op veel meer weerstand stuiten. Ambitie is bij vrouwen een veel naarder woord. Daar krijgt het al snel de ondertoon: hoort dit wel? Als ik een goed, ambitieus plan heb, is de reactie bij mij snel: ho, ho, even pas op de plaats maken. Terwijl ik in mijn omgeving zie dat mannen met dat soort plannen met veel bewondering worden onthaald. Ik ben het pas gaan zien toen ik hogerop kwam. Toen ik hoogleraar werd, kreeg ik bijvoorbeeld steeds post met "geachte heer" als aanhef.

'Het hele bestuur van het university college is vrouw, en dat werd intern ook wel een dingetje gevonden. Maar ik zeg gewoon, *we are the college board, and we happen to be female*. Als we met drie kerels waren geweest, had niemand iets gezegd.'

Gender was een van de grote discussiepunten dit jaar: HEMA maakte kinder-afdeling genderneutraal, de NS zegt nu 'reizigers' in plaats van 'dames en heren'. Hoe heeft u dat debat gevolgd?

'Er was heel, heel veel discussie. Het begon met de SIRE-campagne, over dat jongens lekker jongens moesten zijn, met beelden van ravottende jongens. Dat was ronduit seksistisch: als ze dit over meisjes hadden gezegd, met beelden erbij van hakende en breiende meisjes, dan was het land te klein geweest.

'Het heeft effect, als je het geslacht steeds benadrukt. Bij een onderzoek werden twee schoolklassen onderzocht: in de een werd steeds de nadruk gelegd op geslacht. Jongens en meisjes hadden

aparte kapstokken, stonden in een aparte rij, en er werd veel nadrukkelijker over “jongens” of “meisjes” gepraat. In de andere klas was alles gemengd, en werd iedereen aangesproken met “kinderen”. In de eerste klas gingen kinderen zich na twee weken stereotieper gedragen. Na twee weken al!

Dit jaar lekte een rapport uit over het instituut pedagogische wetenschappen, waaruit bleek dat een schrikbewind van hoogleraren Rien van IJzendoorn, Marian Bakermans-Kranenburg en Adriana Bus de werksfeer verziekten en een angstcultuur veroorzaakten.

Mesman stond ook in het rapport: zij was er tot 2016 wetenschappelijk directeur. In die periode diende Bakermans meerdere klachten tegen haar in bij de Commissie Wetenschappelijke Integriteit, die ongegrond bleken. Ook schreven de hoogleraren kritische blogs, om haar gezag te ondermijnen.

Was dit de reden om weg te gaan bij pedagogiek?

‘Het was niet de enige reden. Sommige mensen zien bestuur als corvee, maar ik vind het oprecht leuk. Ik voelde me ook geroepen. Ik ben een optimistisch ingesteld persoon, en ik dacht echt: ik kan

hier iets mee. Kleine dingetjes lukten, maar grote dingen niet, en dan moet je daar op gegeven moment conclusies uit trekken. Ik kon als wetenschappelijk directeur niet langer verantwoordelijk zijn voor de cultuur binnen het instituut. Maar als *on your watch* zulke dingen gebeuren, en je kan er niets aan doen, dan word je op gegeven moment medeplichtig.

‘Maar het is wel beter geweest dat ik ben vertrokken. Ook voor mijn geestelijke gezondheid. Ik grap weleens: het is hier op het LUC zo leuk, want er zijn hier verder geen hoogleraren. Ik ben de enige, en dat maakt het wel rustig. Begrijp me niet verkeerd: ik heb ontzettend leuke hoogleraar-collega’s.’

Vorige week publiceerde Mare dat er bij het Leiden Institute for Area Studies (LIAS) een soortgelijke angstcultuur heerst.

‘Ik las het, en dacht: oh ja, zo ging dat. Ik begreep dat bij het LIAS de *professor’s council* zo’n afschuwelijk overleg wordt gevonden. Bij pedagogiek had je het pizza-overleg, en dat was ongeveer hetzelfde verhaal.’

Waarom gaat het zo mis?

‘Misschien juist omdat ze in hetzelfde

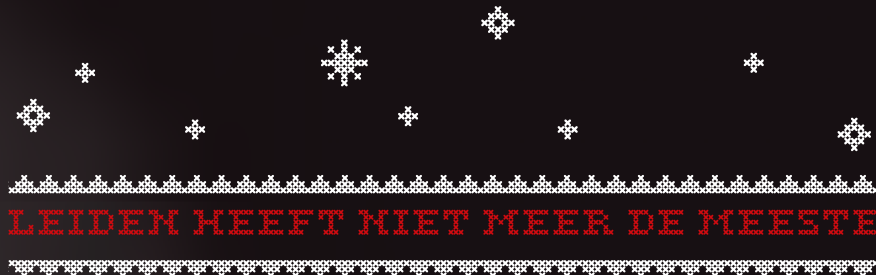
instituut zitten. Want als ik kijk naar mijn contacten met collega’s elders op de universiteit, vind ik niets leuker dan met hen overleggen en plannen maken. Maar binnen een instituut, waar je van elkaar afhankelijk bent, en moet strijden om middelen, is dat anders. Vooral als de gewone bestuurlijke lijnen er niet worden aangehouden, kan zoiets onttaarden in een slangenkuil.’

Wat voor meldingen krijgen de Athena’s Angels?

‘We krijgen heel veel vragen over zwangerschap. Dat blijkt nog een ingewikkeld verhaal, zeker als mensen hier met een beurs zitten: zij krijgen een contract voor vier jaar, maar dat wordt niet verlengd, ook al zijn ze intussen zwanger geweest. Zelfs als er genoeg geld is om iemand zes jaar aan te stellen, mag dat niet van de CAO. Zulke haken en ogen willen we in kaart brengen.

‘Ik maak er een punt van: mijn medewerkers zijn mensen met een privéleven. En daar horen ook kinderen bij. In mijn werkomgeving zijn in het laatste jaar vijf, zes kinderen geboren. Dan kan ik best in mijn achterhoofd denken: wat onhandig. Maar het hoort er gewoon bij.

‘Ik borduur voor elk van die baby’s een handdoek met hun naam erop.’

Het aantal vrouwelijke hoogleraren in Nederland steeg in 2016 verder door, naar 19,3 procent, dat is 1,2 procentpunt meer dan het jaar ervoor. Het Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren brengt elk jaar de cijfers uit, en meldt dat dit de snelste stijging is in jaren. Leiden heeft niet meer het hoogste percentage vrouwelijke profs van de grote universiteiten: de Radboud Universiteit zat

in 2016 op 26,5 procent, Leiden op 24,6. Aan het Leids Universitair Medisch Centrum is een op de vijf hoogleraren (19,9 procent) een vrouw. De stijging van vorig jaar staat nog los van de 100 extra hoogleraren, waar voormalig onderwijsminister Jet Bussemaker geld voor vrijmaakte. Als die er eenmaal zijn, levert dat een extra stijging van zo’n twee procent op.

Eens in de zoveel tijd moet je iets doen wat zo nutteloos is dat je later kunt zeggen dat je alles uit het leven hebt gehaald. Daarom besloot ik een aantal weken geleden Georgisch te gaan leren.

Georgisch, ja. Een taal met minder dan vier miljoen moedertaalsprekers die in politiek noch cultureel opzicht enige rol van betekenis speelt. Een uitstekende invulling van mijn spaarzame vrije tijd dus.

Twee à drie keer per week begeef ik me voor mijn colleges Georgisch naar de universiteit, die de cursus aanbiedt. Daar leert een Georgische gastdocente mij en mijn collega-zotten in huiveringwekkend tempo en zonder genade de beginselen van de taal. De eerste week werden de letters van het alfabet erin gestampt – als je het waagde om even afgeleid uit het raam te staren had je er zo drie gemist. De tweede week werden we geacht verschillende steden te kunnen beschrijven en met elkaar te vergelijken. De derde week leerden we de zeven naamvallen en de uitgebreide collectie aan woorden voor termen als zwager en schoonvader (waarbij het van essentieel belang is wat jouw exacte positie ten opzichte van die persoon is).

En dit alles in een taal die zo moeilijk uit te spreken is dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat een Georgiër je ooit verstaat.

Aan pauzes doet onze docente niet. Aan eindtijden in principe ook niet, de colleges eindigen over het algemeen wanneer er iemand een kwartier na de officiële eindtijd

smekend “ik moet nu echt mijn trein halen” uitbrengt. Toen ik een keer een minuut of twintig te vroeg was, begon ze me direct privéles te geven om mijn uitspraak te verbeteren – als Brabander heb ik wat moeite met de harde G’s en rollende R’en waar de taal voornamelijk uit lijkt te bestaan. Ik deed mijn stinkende best om een zin in perfect Georgisch uit te spreken, maar keek op in het fronsende gezicht van mijn docente die ‘spreek je nu Italiaans?’ vroeg.

Zo’n talencursus leert je ook een hoop over een land en de prioriteiten van zijn inwoners. Zo bestond mijn Georgische vocabulaire na anderhalve week uit zo’n dertig woorden, maar maakte ‘Rozenrevolutie’ daar wel deel van uit.

Daarnaast spreekt de lichte frictie tussen

onze docente en een Russische uitwisselingsstudent in het college regelmatig boekdelen. De jongen had zijn twijfels bij de uitspraak dat Georgië kleiner dan Nederland is. ‘Dat komt omdat jij een Russische kijk op mijn land hebt’, antwoordde de docente. ‘Jullie denken dat Georgië een gigantisch, verschrikkelijk gevaarlijk land is.’ Gegrinik.

Ik zie het leren van deze taal als een wat onalledaagse hobby, een soort breinspeltje tussen het typen van papers door. Toch denk ik dat het zinvol is om af en toe iets te doen wat tijd, energie en intellectuele inspanning kost zonder dat het enig direct nut heeft. Dat zal er later nog talloze keren van je verwacht worden, en dan kun je maar beter gehard zijn.

In zekere zin bestaat het leven uit een aaneenschakeling van nutteloze activiteiten, als je tenminste blind bent voor de zachtere effecten op de lange termijn. Niet alles heeft direct een zichtbaar nut, maar dat wil niet zeggen dat het ook daadwerkelijk ontbreekt. Vandaar dat we kinderen nog altijd zes jaar lang Grieks en Latijn leren, talen die nota bene door niemand meer gesproken worden en toegang geven tot een wereld die niet meer bestaat. En vandaar ook dat mensen het in hun hoofd halen om Georgisch te gaan leren. Al zit er bij die mensen misschien wel echt een steekje los.

MARIT DE ROIJ is student geschiedenis en Russische studies

WAGNER BAR
BIBLIOTHEK

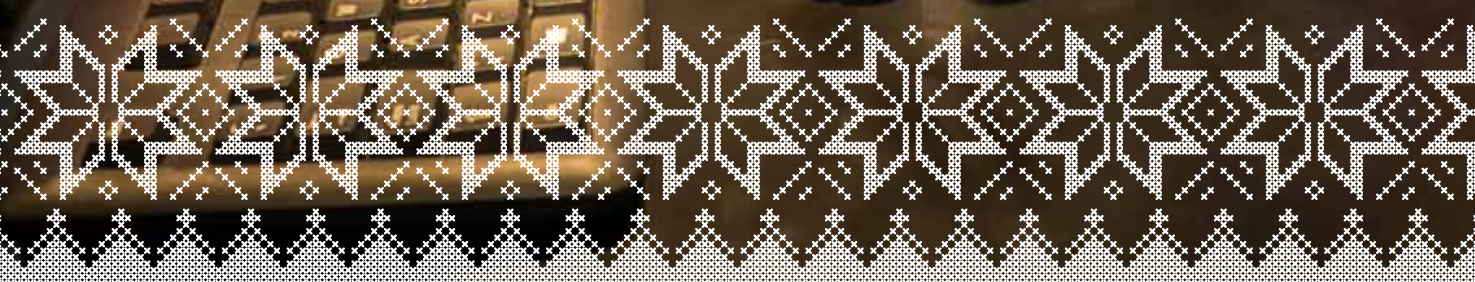

Foto 538

De Leidse student Chantal Hutten was in 2015 nog radio-dj bij de lokale zender Unity FM. Sinds oktober heeft ze haar eigen nachtprogramma op Radio 538.

DOOR MARLEEN VAN WESEL ‘Tussen twaalf en twee uur ’s nachts zijn er veel luisteraars die moe zijn en bijna gaan slapen. Tussen twee en vier zijn veel mensen juist écht wakker, omdat ze nog aan het werk zijn, of alweer bijna naar hun werk moeten. We krijgen veel fotootjes toegestuurd, van chauffeurs in hun vrachtwagen, mensen op het land, of in een doktersjas’, vertelt Chantal Hutten (23). Sinds oktober presenteert ze tussen twee en vier, in de nacht van woensdag op donderdag, en van donderdag op vrijdag, het radioprogramma *538 Talent*. ‘Toen ik er een paar weken uit was geweest vanwege een polsoperatie, kreeg ik berichtjes: fijn dat je weer terug bent! Ik heb vet lieve luisteraars.’

Die operatie was de derde na een val van de trap op Augustinus. ‘Ik was vrij actief lid, met een gezelschap en een cordial, Fabel 2012. Uiteindelijk worden andere dingen leuker en krijgt iedereen het te druk voor het cordial-eten op maandag. Tweeënhalf jaar geleden ben ik uitgelopen, na de Dixo. Ik brak mijn pols. Omdat het nog altijd verkeerd zat, is het bot doorgezaagd en iets hoger gezet. Nu heb ik nog een spalk. Een beetje lastig met het mengpaneel in de studio. Soms schuif ik per ongeluk andere knoppen mee open.’

In 2012 kwam ze uit Apeldoorn naar Leiden om psychologie te studeren aan de universiteit. ‘Na een half jaar ben ik gestopt. En met geschiedenis na driekwartjaar. Ik dacht dat studieboeken echt mijn ding waren, maar een praktijkgerichtere studie vind ik toch chiller.’ Dat werd de opleiding communicatie aan de Hogeschool Leiden. ‘Nu kan ik op de radio alvast iets met mijn studie doen. Dat was me op de universiteit nooit gelukt.’

Dj worden was niet altijd al het plan. ‘Ik ben er *random* ingerold, mijn

Op zoek naar de ideale bijbaan? Medewerker Klantenservice!

- Minimaal 24 uur per week
- Prima salaris
- Veel doorgroeimogelijkheden
- Op fietsafstand van Leiden

 Bekijk de vacature op loi.nl

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 4 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 2mavo-havo. *Nederlands, 2havo. *Nederlands, 3havo. Nederlandse verslagen maken, hbo, eerste jaar bestuurskunde. *Nederlands, brugklas mavo-havo. *Nederlands, Engels, 3havo. *Nederlands, 5vwo. *Nederlands, rekenen, brugklas mavo. *Nederlands, Engels, 4havo. *Rekenen, 1MBO administratie. *Engels, 2mavo-havo. *Engels, 4vwo. *Wiskunde, maatschappijleer, 3vmo-basis-kader. *Wiskunde, Nederlands, geschiedenis, 2mavo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel, Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

VACATURE: Jazz- en wijncafé De Twee Spiegels gaat zijn **BARTEAM** uitbreiden. We zoeken per direct een nieuwe parttime (ca 15-20 uur) of fulltime **medewerker** m/v. Service gericht, hard willen/kunnen werken, zorgzaam, flexibel, zelfstandig, sociaal en altijd oog voor kwaliteit. Beschikbaar zijn in het **weekend** en de **avonden** is vereist. Ervaring is een pré. Reacties alleen via de mail en voorzien van cv en motivatie naar info@detweespiegels.nl

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftientig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

AGENDA

FILM
KIJKHUIS
The Killing of a Sacred Deer
Do 14, za 16, ma 18 december 1900 + vr 15, zo 17 en di 19 december 21.30
Expat Cinema: Thelma
Do 14 december, 21.00
Studium Generale Presenteert:
Battalion
Wo 20 december, 1900
LIDO
Murder On the Orient Express
Dagelijks (t/m 20 december) 15.30 + 18.30 + 21.30, do 14, vr 15, ma 18, di 19, 12.30
TRIANON
Loving Vincent
Za 16, zo 17 december, 11.45 + do 14, za 16, ma 18, wo 20 december, 16.15 + vr 15, zo 17, di 19 december 18.45
Meer films op bioscopenleiden.nl

MUZIEK
HERENGRACHTKERK
De X: Ensemble Windstreken + Leonard Evers & Nicole Jordan
Vr 15 december, 20.30, €15,- (50% korting met collegekaart)
QBUS
Jake La Botz & Band
Zo 17 december, 21.00, €10,-
Jazzpodium Hot House: Tobias Delius Quartet

Za 16 december, 20.30, €16,- (studenten €10,-)
DE TWEE SPIEGELS
Olivier van Niekerk trio
Za 16 december, 16.00
Guido Marchena Swing Society
Za 16 december, 21.00
Herman Otten Quartet
Zo 17 december, 16.00
Jamsessie olv Matthijs Sepers en Lucas Meijers
Ma 18 december, 21.00
Livemuziek
Elke za, zo, 16.00 en elke za, zo, wo, vr en ma (open jamsessie) 21.00
De Leidse Blues- en Jazzweek
15 t/m 21 januari (17 januari: De Kroegentocht)

DIVERSEN
HOF VAN SIJTHOFF
Start KerstTocht Fields of Wonder: SingelSpark 'Reflection Water'
Zo 17 december, 16.00 en 20.00, €2,50 (t/m 30 december zelf te lopen; plattegrond (€2,50) verkrijgbaar bij VVV)
OLD SCHOOL
Het Kiesrechtfestival
Zo 17 december, 14.00, €10,96, www.100jaarlater.nl
THEATER INS BLAU
Blue Monday -T.I.M.E.
Ma 18 december, 20.30, €13,50

MOLENMUSEUM DE VALK
Gratis geopend wegens UNESCO-inschrijving
Za 16 december, 10-17 uur, zo 17 december, 13-17 uur (normaal di t/m zo €2,50)
IMPERIUM THEATER
De Papieren Kroon
16, 17, 23 en 24 december, 16.00, €25,- (Studenten €22,-)

MUZIEKHUIS
Leiden English Comedy Night
Vr 15 december, 20.30, €15,- (vvk €12,-)
MUSEUM BOERHAAVE
Heropening na renovatie
Vanaf 16 december
NATURALIS
Cocktails & Cobra's
Vr 29 december, 20.00, €20,- (inclusief cocktail)

LIPSIUS
Kunstgang: tentoonstelling Yara de Kok
t/m 3 februari
SIEBOLDHUIS
Tentoonstelling: De gemaskerde krijger
t/m 27 mei
MUSEUM VOLKENKUNDE
Tentoonstelling: Sieraden – makers & dragers
t/m 3 juni

dj-carrière begon niet op een zolderkamertje. Thuis stond altijd Sky Radio aan. Daar wordt niet gepraat. Wel had ik interesse in media. Dus toen een cordialgenoot het achtergrondgeroezemoes van de film *Feuten: Het Feestje* (2013) zou inspreken, en vroeg of ik mee wilde, leek me dat fantastisch. De serie vond ik al leuk en het leverde nog 35 euro op ook. Niet veel later waren de Open Studio Dagen in Hilversum. Bij een workshop radio maken, moest je iets vertellen en ik begon enthousiast over *Feuten*. Achter de microfoon vielen er wat puzzelstukjes in elkaar.

Na een spotje op Q-Music schreef ze zich in voor het opleidingstraject Q-College. 'Als ik iets leuk vind, wil ik meteen alles proberen. Mijn ouders dachten: ach, laat haar maar lekker. Maar ik eindigde bij de vijf finalisten.' Daarna ging ze aan de slag bij de Leidse radiozender Unity FM. 'Daar leerde ik zelf radio maken, achter het mengpaneel. In het begin kon ik absoluut niet praten en schuiven tegelijk.'

Ze volgde ook de Talpa Radio Campus, de radio-opleiding van onder meer

Radio 538, en liep stage bij het 538-programma *De Avondploeg*. 'Sindsdien zat ik in de productiepool. Afgelopen oktober kreeg ik niet alleen te horen dat ik een vast avondprogramma mocht produceren, maar ook dat ik een nachtshow kreeg.' Net als Armin van Buuren en DJ Tiësto. 'Wow, dát zag ik niet aankomen!'

Twee nachten per week brengt ze nu door in de studio in Hilversum. 'Tijdens mijn stage was ik pas klaar na de laatste trein naar Leiden en woonde ik acht maanden in Hilversum. Dat vond ik helemaal niks, dus nu woon ik met een vriendin in Voorburg. Na de nachtshows slaap ik bij 538. Er is een slaapkamer, die je kunt reserveren. Meestal blijf ik tot een uur of negen en slaap ik thuis nog wat verder.'

In de avondshifts als producer komt ze veel collega's tegen. 'Coen en Sander spreek ik bijvoorbeeld best vaak, die zijn megagrappig. Maar 's nachts is het een stuk minder druk. Van alle stations in het gebouw gaat dan alleen 538 nog door. Sinds vorige week heb ik zelf een producer, Max. Dat is het klankbord van de dj, die ook de prijzen afhandelt

en programmaonderdelen voorbereidt.' Of degene die door Hutten de kou in wordt gestuurd, om te checken of het al sneeuwt, zoals afgelopen week.

'In de nacht heb je meer vrijheid. Ik ben het programma nog een beetje aan het vormgeven. Laatst heb ik een spelletje bedacht, waarbij luisteraars omgedraaide refreinen moeten raden. Verder is het een standaard *hitformat*. Voor *talks* over de artiesten google ik bijvoorbeeld op "10 things you didn't know about Ariana Grande". Vaak zing ik keihard mee. Ik houd nu eenmaal van commerciële hits.' Bang dat de microfoon per ongeluk nog aanstaat, is ze niet. 'Daar hebben we een systeem voor, met een luidspreker die stilvalt.'

December is niet alleen de radio-maand van de Top2000 en het Glazen Huis. 'Wij hebben De Beste Wensen van 538, waarbij we wensen van luisteraars in vervulling laten gaan. Zoals een jongen met de spierziekte van Duchenne, die graag nog eens naar Londen zou gaan.'

En die kerstmuziek? 'Daar hou ik enorm van! *All I Want For Christmas Is You*, dat is mijn lievelingsnummer.'

De enige vrouw van 538

Chantal Hutten is momenteel de enige vrouwelijke dj bij Radio 538. Roosmarijn Reijmer, die vorige week afscheid nam bij 3FM, pleitte deze zomer in een interview met *NRC Handelsblad* voor meer vrouwen op de radio.

'Veel vrouwelijke dj's zijn er niet', geeft Hutten toe. 'Ik ben ervan overtuigd dat 538 mensen op zender zet, omdat ze goed genoeg zijn. Dat dat over het algemeen minder vrouwen zijn, komt doordat zij minder interesse in techniek hebben. En ja, heel lullig, maar bij een schelle stem zappen mensen weg. Een mannenstem klinkt vaak lekkerder.'

Of, zoals dj van het eerste uur Erik de Zwart afgelopen maandag op *BNR* zei, bij

het 25-jarig bestaan van 538: 'Mannen vinden vrouwen niet leuk op de radio, maar vrouwen ook niet.' Dat bleek volgens hem uit 'onderzoeken'. Die onderzoeken worden wel vaker aangehaald. De factcheck-rubriek van *NRC* zocht er afgelopen zomer tevergeefs naar; zij verklaarde de stelling dat vrouwenstemmen irritant gevonden tot 'ongefundeerd'.

Zelf heeft Hutten in elk geval geen stemtraining gehad. 'Bij muzikles op school voelde ik me vroeger een soort man, omdat ik met zingen altijd bij de alten moest, en de andere meisjes bij de sopranen. En er zijn wel dj's uit het zuiden die hun zachte G moeten afleren, maar mijn kak-R had ik in Apeldoorn al.'

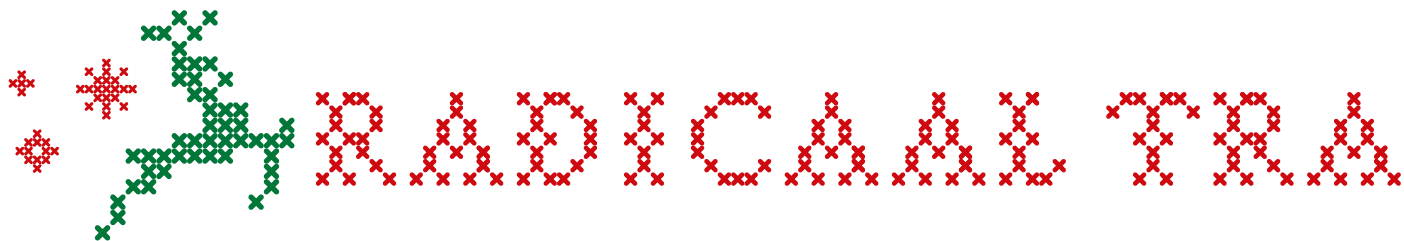

Foto Taco van der Eb

DE PAPERMAN GAAAG

Alle prestigieuze prijzen en beurzen ten spijt: de belangrijkste onderzoeker van het jaar was een idealistische promovendus. Tim van der Zee (28) kreeg met zijn kritiek op vier *Pizza Papers* een van de bekendste psychologen ter wereld op de knieën. 'Ik wil me in blijven zetten voor betere manieren van publiceren.'

DOOR BART BRAUN 'Het is gek gegaan. Eind januari zette ik samen met een onderzoeker uit Groningen en eentje uit Charlottesville een blogpost online. We verwachtten er niet zoveel van. Brian Wansink is zo'n bekende professor van zo'n topuniversiteit (Cornell, *red.*) met miljoenen-subsidies, een bestseller en dieetadviezen die overal zijn doorgedrongen. In die zin waren we wat cynisch.

'Die post is vijftigduizend keer gelezen, en een uitgewerkte versie ervan is gepubliceerd in *BMC Nutrition*. Dat had eerder een van Wansinks vier *pizza papers* gepubliceerd, de artikelen waarin wij drieën 150 fouten hadden aangetroffen. We hebben altijd geprobeerd om ons zo neutraal mogelijk uit te drukken, anders gaat de heisa over de manier waarop de kritiek wordt geleverd, in plaats van over de bewijsvoering erachter. Toch werden we "bullies" genoemd, en gewaarschuwd dat we moesten oppassen voor onze carrières.

'Inmiddels is het een verhaal op zichzelf geworden: Inmiddels lijken meer dan vijftig van zijn artikelen onbetrouwbaar te zijn. De *Volkskrant* zocht contact, *The Guardian*, *New York Magazine*, *Chronicles of Higher Education* en nog veel meer. Andere media belden mijn co-auteurs Nick Brown en Jordan Anaya, of schreven vooral over Wansink zelf. Deze maand nog de *Playboy*, bijvoorbeeld. Opvallend genoeg schreef BuzzFeed een van de beste en grondigste

Academische Agenda

Prof.dr.ir. T.M. Bezemer zal op maandag 18 december een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen, met als leeropdracht Ecologie van Plant-Microbe-Insect Interacties. De titel van de oratie is 'Sturen in ecologische systemen: de bodem aan zet'.

Prof.dr.ir. F.J. Verbeek zal op vrijdag 12 januari een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen, met als leeropdracht Computational Bio-Imaging. De titel van de oratie is 'Kleine dingen groot zien'.

Prof.dr. Th.B.F.M. Brinkel zal op maandag 15 januari een oratie houden bij benoeming tot bijzonder hoogleraar namens de Koninklijke Vereniging van Marineofficieren bij de faculteit Sociale Wetenschappen, met als leeropdracht Militair-Maatschappelijk Studies. De titel van de oratie is 'Moraliteit, beleid en weerbaarheid. Een verkenningssmissie'.

Dhr. V.N. Salinas Poblete hoopt op maandag 18 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Linking simple molecules to grain evolution across planet forming disks'. Promotoren zijn Prof.dr. E.F. van Dishoeck en Prof.dr. M.R. Hogerheijde.

Dhr. N.F.W. Ligterink hoopt op maandag 18 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The astrochemical factory: A solid base for interstellar reactions'. Promotoren zijn Prof.dr. E.F. van Dishoeck en Prof.dr. H. Linnartz.

Dhr. S.J. Trietsch hoopt op maandag 18 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Microfluidic 3D cell culture for high throughput screening'. Promotor is Prof.dr. T. Hankemeier.

Dhr. J. Sharfman hoopt op dinsdag 19 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'Troubled Waters: Developing a new approach to maritime and underwater cultural heritage management in sub-Saharan Africa'. Promotor is Prof.dr. M.E.R.G.N. Jansen.

Dhr. J.A. Cuello Garibo hoopt op dinsdag 19 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Caging ruthenium complexes

with non-toxic ligands for photoactivated chemotherapy'. Promotor is Prof.dr. E. Bouwman.

Dhr. T. van der Heijden hoopt op dinsdag 19 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The interplay between lipids and the immune system in atherosclerosis'. Promotor is Prof.dr. J. Kuiper.

Mw. D. Evers hoopt op dinsdag 19 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Clinical determinants of red cell alloimmunization: implications for preventative antigen matching strategies'. Promotoren zijn Prof.dr. J.G. van der Bom en Prof.dr. J.J. Zwaginga.

Dhr. W.E.A. de Witte hoopt op dinsdag 19 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Mechanistic modelling of drug target binding kinetics as determinant of the time course of drug action in vivo'. Promotoren zijn Prof.dr. M. Danhof en Prof.dr. P.H. van der Graaf.

Mw. B.A. Kuiper-Slendebroek hoopt op dinsdag 19 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'De toepassing en interpretatie van internationaal recht in het Nederlands privaatrecht'. Promotor is Prof.dr. M.V. Polak.

Dhr. T.H. Booij hoopt op woensdag 20 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Phenotypic screening with 3D cell-based assays'. Promotoren zijn Prof. dr. B. van de Water en Prof.dr. D.J.M. Peters.

Mw. E.M. Bogaerts hoopt op woensdag 20 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Producing the local: Javanese performance on Indonesian television'. Promotor is Prof.dr. B. Arps.

Mw. M.M. Brouwer hoopt op woensdag 20 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Studying dark matter using weak gravitational lensing: from galaxies to the cosmic web'. Promotor is Prof.dr. K. Kuijken.

Dhr. J.A.M. Vanmaele hoopt op woensdag 20 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift

is 'The Informed Performer: Towards a Bio-Culturally informed Performers' Practice'. Promotor is Prof. F.C. de Ruiter.

Mw. C.F. La Chapelle hoopt op woensdag 20 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Evidence based evaluation of new techniques in minimally invasive surgery'. Promotoren zijn Prof.dr. F.W. Jansen en Prof.dr. B.W. Mol.

Dhr. M. van der Holst hoopt op woensdag 20 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Neonatal brachial plexus palsy Impact throughout the lifespan'. Promotoren zijn Prof.dr. T.P.M. Vliet Vlieland en Prof.dr. R.G.H.H. Nelissen.

Dhr. G.M. Bremmer hoopt op donderdag 21 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Transmission Electron Microscopy on live catalysts'. Promotor is Prof.dr. J.W.M. Frenken.

Dhr. F.M. Buters hoopt op donderdag 21 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Where photons meet phonons'. Promotor is Prof.dr. D. Bouwmeester.

Dhr. T.E. Alstola hoopt op donderdag 21 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Judeans in Babylonia: A Study of Deportees in the Sixth and Fifth Centuries BCE'. Promotor is Prof.dr. C. Waerzeggers.

Mw. H.J. Eerkens hoopt op donderdag 21 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Investigations of Radiation Pressure: Optical side-band cooling of a trampoline resonator and the effect of superconductivity on the Casimir force'. Promotor is Prof.dr. D. Bouwmeester.

Dhr. I. Kyriakides hoopt op donderdag 21 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Imagined Voices: A Poetics of Music-Text-Film'. Promotor is Prof. F.C. de Ruiter.

Mw. A. Redeker hoopt op donderdag 21 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Implications of memory CD8 T cell quality for protective immunity'. Promotor is Prof. dr. F.A. Ossendorp.

Dhr. T.P. Mes hoopt op dinsdag 9 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'V-Cinema: Canons of Japanese Film and the Challenge of Video'. Promotor is Prof.dr. I.B. Smits.

Dhr. H.J.M. Handgraaf hoopt op dinsdag 9 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Intraoperative fluorescence imaging'. Promotoren zijn Prof.dr. C.J.H. van de Velde en Prof.dr. J. Burggraaf.

Dhr. J. de Boer hoopt op woensdag 10 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'High-Contrast Imaging of Protoplanetary Disks'. Promotor is Prof.dr. C.U. Keller.

Dhr. T. van der Hulle hoopt op woensdag 10 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'The Diagnostic and Therapeutic Management of Pulmonary Embolism'. Promotor is Prof.dr. M.V. Huisman.

Mw. I.T.A. Peters hoopt op woensdag 10 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Safeguarding ovarian tissue autotransplantation in cancer patients'. Promotoren zijn Prof.dr. J.B.M.Z. Trimbos en Prof.dr. C.G.J.M. Hilders.

Mw. X. Li hoopt op donderdag 11 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Collective labour rights and collective labour relations of China'. Promotoren zijn Prof.dr. G.J.J. Heerma van Voss en Prof.dr. B. Barentsen.

Mw. D.M. van Elsland hoopt op donderdag 11 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'A bioorthogonal chemistry approach to the study of biomolecules in their ultrastructural cellular context'. Promotor is Prof.dr. H.S. Overkleef.

Mw. C.H.M. Rufi hoopt op donderdag 11 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Music therapy in Huntington's disease'. Promotoren zijn Prof. dr. R.A.C. Roos en Prof.dr. W.P. Achterberg.

Mw. F.E. Stad hoopt op donderdag 11 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Dynamic Testing and Cognitive Flexibility'. Promotoren zijn Prof.dr. W.C.M. Resing en Prof. dr. K.H. Wiedl (University of Osnabrück).

artikelen van allemaal, dat maakte zelfs met behulp van de rechter e-mails van Wansink openbaar.

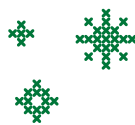
‘Zijn onderzoek draait vaak om vragen als: eet je meer van een groter bord? Van die dingen die het goed doen op feestjes. Hij vond altijd een effect, al werd dat bij studies waarin de resultaten uit onderzoeken samen worden geveegd niet meer gevonden. Maar hij kreeg miljoenen aan onderzoeksgeld. In de VS zijn er schoolprojecten over gezond eten, die deels gebaseerd zijn op Wansinks werk. Slecht onderzoek kan bovendien een domino-effect veroorzaken: als een andere studie dat effect niet repliceert, heeft dat een minder grote kans om gepubliceerd te worden. Het eerste artikel veroorzaakt een *bias*: als dat niet deugt, hebben alle goede studies het moeilijker.

‘Er wordt online wel met termen als fraude gegooid, maar dat is niet aan mij. Ik beschuldig hem wel van systematische slordigheid, en een anti-wetenschappelijke houding, of dat nou bewust of onbewust is. Ik zie hem vooral als een symptoom van een groter probleem. De manier waarop we als wetenschappers worden beoordeeld en beloofd, nodigt niet uit om zo goed mogelijk onderzoek

te doen. Voor je bewijsvoering is het beter om heel grondig onderzoek te doen, en radicaal transparant te zijn over je aanpak, maar voor je carrière is het dat niet.

‘Ik heb heel veel tijd in die *Pizza Papers* gestoken. Ik blog er nog over, maar verder ben ik terug gestapt. Nick en Jordan zijn nog steeds bezig met Wansinks werk, maar ik heb gewoon een fulltime baan. Voor mijn proefschrift onderzoek

‘Slecht onderzoek veroorzaakt een domino-effect’

ik openbare leeromgevingen zoals *massive online open courses* (moocs) vanuit de cognitieve psychologie. Hoe kunnen we zorgen dat mensen daar meer van leren? Het zijn echt nieuwe vormen van onderwijs; je kan niet je ervaringen met andere lesvormen één op één overzetten. 90 procent uitval is een ramp in de

collegezaal, maar hier hou je nog steeds duizenden mensen over, die anders misschien wel helemaal geen toegang tot onderwijs zouden hebben gehad. Je moet het niet vergelijken met klassikaal onderwijs, je moet het op zijn eigen manier beoordelen. En op zijn eigen manier heeft het een positief effect op de wereld.

‘Of ik in de wetenschap wil blijven? Zeker. Ik zou ook impact willen hebben op het systeem: hoe we het aanpakken, hoe we publiceren. Niet dat het slecht is wat we nu doen, maar het moet nog beter. Ik zet me in voor een nieuwe manier van publiceren. Normaal gesproken verzamel je je data, schrijf je achteraf op wat je gedaan hebt, en beoordelen je *peers* of je het beter had kunnen doen. Bij pre-registratie doe je het grotendeels andersom: je schrijft je inleiding en methodologie, en die stuur je op ter *peer review*. Dat is veel nuttiger: als je reviewer vraagt of je hier-en-hieraan wel hebt gedacht, en of het niet slimmer is om het zo te doen, kan je dat nog meenemen. Als het aan alle criteria voldoet, ga je data verzamelen, en wordt het sowieso gepubliceerd. En dus niet alleen als je een leuke uitkomst hebt.’

De beste wetenschap van 2017

Proefschrift: *Knots in Plasma*

Het boekje van natuurkundige Chris Smiet beschrijft de wiskundige structuur van knopen in plasma die zichzelf in stand houden. Vooralsnog volledig hypothetisch, maar in theorie relevant voor het bouwen van kernfusiereactoren of het begrijpen van de mysterieuze bolbliksems, die opvallend stabiel zijn.

Bonus: Smiet voorzag elk hoofdstuk van een samenvattende limerick. Bijvoorbeeld:

*A torus knot soliton's surfaces decay,
when resistance strips their linking away
Where the zero lines fall
Determines it all
And the shape is set by Hopf-Poincaré!*

Professor: Eveline Crone

Hoogleraar neurocognitieve ontwikkelingspsychologie Eveline Crone bracht in 2017 een boek uit, won drie prijzen, waaronder de prestigieuze Spinozapremie van 2,5 miljoen, ging in de wetenschappelijke raad van de European Research Council, ging aan de slag met de Nationale Wetenschapsagenda, publiceerde meer dan twintig artikelen en werd door *Opzij* gekozen tot belangrijkste vrouw in de Wetenschap. ‘Er lukt ook heel veel niet, maar daar merkt de buitenwereld niets van’, zei ze eerder dit jaar in *Mare*. Ze had dus, in principe, nog meer succes kunnen hebben in het afgelopen jaar. Een angstaanjagende gedachte.

Proef: Berkenbastlijm

We weten dat Neanderthalers teer gebruikten om hun speren in elkaar te zetten. Maar hoe kwamen ze daaraan? Deze zomer publiceerden vier Leidse archeologen een artikel in *Scientific Reports*, over wetenschappelijk fakkie stoken. Ze lieten drie verschillende manieren zien die, uitsluitend gebruik makend van de Stenen Tijdperk-technologie, teer opleverden uit berkenbast. Elke aanpak is gecompliceerder dan de vorige, maar ze bouwen op elkaar voort, zodat geen groot eureka-moment nodig was. De methodes lieten elk weinig sporen na, wat verklaart waarom er nog geen archeologische vondsten waren die verklaarden hoe de Neanderthalers aan hun lijm kwamen.

Deze foto van de besneeuwde Burcht is een van de circa vijftig dronefoto's die student maritieme techniek (TU Delft) **Vincent Mullenders** maakte van zijn woonplaats Leiden, en die nu te koop zijn in het boek *Leiden van boven*.

Meestal stuurt Mullenders zijn Phantom 4 Pro rond zonsopgang omhoog, omdat het licht dan het mooist is. 'Fotograferen in de bebouwde kom is controversieel, dus ik sta ook vroeg op om mensen zo min mogelijk tot last te zijn', vertelt hij. 'Omdat ik vooraf via internet achterhaal waar de zon op gaat komen, is de drone meestal maar een halve of hele minuut in de lucht.'

De Burcht-foto was overigens juist een spontane actie. 'Ik had een foto gemaakt bij de Zijlpoort, en wilde ontbijt gaan halen, maar de supermarkt was nog dicht. Toen ben ik naar de Burcht gefietst en heb ik deze genomen. Hij kreeg duizenden likes op Facebook, maar als ik een kwartiertje later van huis was vertrokken, had ik hem niet gemaakt.'

Vincent Mullenders, *Leiden van boven*. Uitgeverij De Muze, 64 pgs. €15

DE VEGEN!

DOOR LOTTE MIDDENDORP Maar liefst 180 liter speciaalbier wacht er op de winnaars van het Leids Studenten Curling Toernooi, dat tussen 18 en 20 december er op de ijsbaan bij de Nieuwe Rijn wordt georganiseerd.

Een van de deelnemende teams is het Augustijns Cordial Magnes #1. Aanvoerder Marten Baaij (23, rechten), kwam het toernooi tegen op Facebook. 'Ik dacht, wanneer krijg je nu de kans om te curlen?' Veel ervaring heeft het team nog niet, geeft Joël Vink (24, bestuurskunde) toe. Ricky van de Water (24, biomedische wetenschappen): 'Ik heb wel ooit gejeude-bould, telt dat ook?' 'Ik zat vroeger op schaatsen', zegt Thijs van Zwieten (24). Soms had je dan zo'n "leuke" training tussendoor, dan gingen we curlen.'

Om het gebrek aan ervaring goed te maken, zijn de jongens dan ook hard bezig met trainen voor de voorrondes. 'Ik heb gisteren nog mijn hele kamer gestofzuigd', zegt Jordy Quakernaat (23, rechten). 'Die voorrondes moeten dus wel goedkomen.' 'Het is natuurlijk vooral belangrijk dat de spieren los zijn', weet Van de Water. 'Veel Glühwein dus. Warmlopen, daar doen wij niet aan. Warmdrinken, dáár winnen wij de wedstrijd mee!'

'En met onze outfit natuurlijk', voegt Baaij toe. 'Als de tegenstander ons zo het ijs op ziet komen, staan we al met één-nul voor.'

Aan de voorbereiding kan het dus niet liggen. Van Zwieten: 'Ik heb absoluut vertrouwen in dit team. Deze mannen kunnen goed vegem!' 'Het gaat eigenlijk alleen om die finale', zegt Van de Water. 'Voorrondes? Daar heb ik niet eens vrij voor genomen, hoor', waarschuwt Lars Valckx (22, psychologie). 'Ik kom alleen naar de finale.'

Hoewel de Nederlandse curlers met verlies op het kwalificatietoernooi de Olympische Spelen hebben misgelopen, heeft Magnes #1 nog wel vertrouwen in een trip naar Pyeongchang. 'Als wij die finale hier winnen, komen we vast in aanmerking voor een *wildcard*. Dit toernooi is nog maar het begin van ons uiteindelijke doel.'

MIDDELEEUWSE MASTERCHEF

Wie met kerst echt nostalgisch wil koken kan terecht bij archeoloog Joanita Vroom. Zij verzamelde eeuwenoude recepten, inclusief gepaste tafelmanieren.

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'De eerste echte kookboeken in Europa komen uit de dertiende en veertiende eeuw', vertelt Joanita Vroom, universitair hoofddocent archeologie. 'In het boek van Apicius staat weliswaar een compilatie van Romeinse recepten uit de eerste en tweede eeuw, maar die zijn pas in de late oudheid bij elkaar gezet. En er zijn nog andere teksten over voedsel, maar die zijn vooral gerelateerd aan artsen, met aanbevelingen voor gezond eten.'

Onlangs presenteerde Vroom de bundel *Medieval Masterchef. Archae-*

ological and Historical Perspectives on Eastern Cuisine and Western Foodways, met bijdragen van verschillende wetenschappers.

Het boek begint met de Arabische invloeden op de Europese cuisine in de vroege Middeleeuwen. 'Er kwamen nieuwe ingrediënten deze kant op, zoals suiker, citrusvruchten en allerlei specerijen, en ook nieuwe kooktechnieken. Het eerste artikel is geschreven door Johanna Maria van Winter, mijn vroegere hoogleraar aan de Universiteit Utrecht. Als student maakte ik al gerechten uit haar boek *Van soeter cokene* (1976). Bijvoorbeeld een appeltaartgerecht uit het *Kooeboec* van Antonius Magirus uit 1612. Of, goed voor de portemonnee: een

Romeinse linsenschotel uit het kookboek van Apicius.'

De opkomst van ingrediënten en technieken laat zien welke contacten er waren. Ook zegen de artikelen iets over de culturele context. 'Als je bij de aristocratie hoorde, wilde je dat laten zien op tafel. Uit de late Middeleeuwen hebben we in Italië bijvoorbeeld tafelhoed met heraldische schilden gevonden. Sommige gevallen zijn overigens *fake*: mensen wilden graag doen alsof ze bij bepaalde families hoorden.'

Verderop in *Medieval Masterchef* gaat het onder meer over zestiende-eeuwse tafelmanieren, beschreven door Erasmus. En over de introductie van koffie in West-Europa, via Turkije, wat uit-

eindelijk leidde tot nieuwe vormen van kopjes, met schoteltjes.

'In het laatste deel van het boek hebben we gekeken hoe we historische recepten kunnen interpreteren. Claudia Vandepoel, culinair historica, behandelt verschillende varianten van *blanc manger*, een populair dessert uit de Middeleeuwen en daarna, ook bij de Tudors. Het viel erg in de smaak bij Hendrik VIII.'

Ook schakelde Vroom haar eigen studenten in. 'In het Wereldmuseum Rotterdam hebben we smaakworkshops georganiseerd, met oude gerechten, waarover we enquêtes afnamen. We hebben alle recepten eerst zelf uitgetprobeerd.' Ze laat twee kookpotten van aardewerk zien met een bolle onderkant. 'Dit is echt experimentele archeologie: met mijn studenten maak ik kookmateriaal na, om er vervolgens daadwerkelijk gerechten in te bereiden.'

Een populair wetenschappelijk boekje met oude recepten volgt nog. 'En ik ben bezig met een boek over voedingsgewoonten en kooktechnieken uit de Byzantijnse tijd. Misschien heb ik daar in de kerstvakantie tijd voor.'

Haar eigen kerstmenu weet Vroom nog niet precies, maar ze heeft wel alvast oude recepten tevoorschijn gehaald. 'Een kersttulband, die mijn moeder als jong meisje al bakte. Precies dat recept, met veel poedersuiker en een kleine tulband op een grotere, vond ik terug in een kookboek met recepten uit de romans en het leven van Louis Couperus (1863-1923). En misschien wist je niet dat Nostradamus, die we vooral kennen als ziener, ook apotheker was. In zijn boek *Traité des confitures* (1555) geeft hij tips voor een gezonder leven. Er staat een recept in voor kersengelei. Misschien lekker om te combineren met de tulband. Het is wel een kostbaar gerecht: voor een klein potje heb je zeker een kilogram kersen nodig.'

Joanita Vroom, Yona Waksman en Roos van Oosten. *Medieval Masterchef. Archaeological and Historical Perspectives on Eastern Cuisine and Western Foodways.* Brepols, 2017, 400 pgs. €99,99

NOSTRADAMUS' KERSENGELEI

Breng roerend 'met een schone stok' (of pollepel) aan de kook:

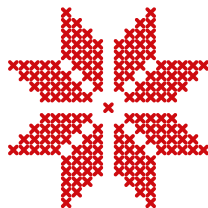
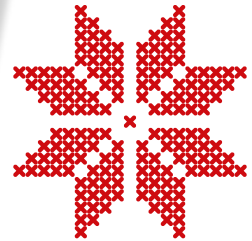
1 kg suiker

3 kg fijngewreven mooie, rijpe **kersen**

Giet de massa door een schone, strakke doek. Pitten en harde stukken blijven achter. Breng opnieuw in een andere pan aan de kook. De massa zal aanzienlijk in hoeveelheid verminderen.

Laat ter controle een druppel op marmor vallen, waarbij de druppel strak en rond moet blijven. Bewaar de jam in kleine glazen of houten potten, zoals je 'met kweeperengelei zou doen'. Als je de gelei door het zonlicht bekijkt, zal deze schitteren als een robijn.

Uit: **Nostradamus: *Traité des confitures*** (1555)

COUPERUS' TULBAND

Verwarm de oven voor op 175 °C.

Meng **100 gram boter** (in zeer kleine stukjes) met **120 gram** gezeefde **bloem**.

Klop **5 eierdooiers** met **25 gram suiker** en de rasp van **1** schone **sinaasappel** tot een bijna wit mengsel en meng er **0,5** deciliter **marasquin** doorheen.

Klop de **5 eiwitten** stijf met een mespuntje **zout** en voeg **75 gram** suiker toe.

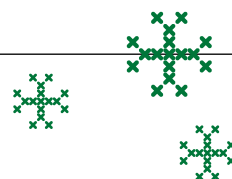
Spatel het dooiermengsel en daarna het bloem-boter-mengsel door het eiwitmengsel en voeg op het laatst **100 gram** kleingesneden **gekonfijte oranjessnippers** toe.

Giet alles in een met boter ingevette en met bloem bestrooide **tulbandvorm**. Bak 25-30 minuten en laat daarna afkoelen.

In zowel Couperus' als Vrooms kindertijd stond er eigenlijk nog een kleinere tulband bovenop de grote. Bestuif het geheel met **poedersuiker**.

Uit: **José Buschman: *Couperus Culinaire. De lievelingsgerechten van Louis Couperus*** (2013)

COMMUNISTISCH KOKEN

De Cubaanse minister-president Fidel Castro (links) drinkt wijn uit een hoorn met de Russische leider Nikita Chroesjtsjov, bij een bezoek aan Georgië in 1963.

In zijn bekroonde masterscriptie legt geschiedenisstudent Olav Hofland uit hoe Russen van hun leider Nikita Chroesjtsjov moesten koken: zo min mogelijk.

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Haring onder een bontjas is echt een symbool van de Sovjet-keuken', zegt Olav Hofland (27). Oftewel: een salade met aardappels, bietjes, haring en veel mayonaise.

Hofland won vorige week de Volkskrant-IISG-scriptieprijs, voor zijn masterscriptie *Cooking Towards Communism. Domestic Cooking and the Khrushchev Regime's Struggle for the Communist Way of Life*. Vanuit de

keuken onderzocht hij hoe het dagelijks leven veranderde onder Nikita Chroesjtsjov, leider van de Sovjet-Unie na Jozef Stalin, van 1953 tot 1964.

'Het ideaal was om zo min mogelijk tijd te besteden aan koken. Vrouwen kampten met de *double burden*: én werken én zorgen voor het gezin. Wanneer ze kookten, konden ze zich niet maatschappelijk ontwikkelen, naar het theater gaan en lezen, politiek actief zijn en natuurlijk werken.'

Er moesten staatskeukens komen, om de burgers te voorzien van gezonde voeding. 'Die kwamen er wel, maar de sociale voedselvoorziening ging niet werkelijk zo ver als in de plannen van

Chroesjtsjov. Vrouwen zijn wel ontzettend veel gaan werken, maar vooral omdat ze belangrijk waren voor de economie. Veel mannen waren immers omgekomen in de oorlog. Het overgrote deel van de werknemers in die staatskeukens was trouwens vrouw. En volgens andere onderzoeken gingen vrouwen meteen weer meer tijd aan het huishouden, toen ze kortere werkweken kregen. Al die tegenstrijdigheden en rare knikken geven een grijs beeld van het leven onder een totalitair regime.'

Zijn onderzoek laat ook zien hoe het regime thuis over de drempel kwam. 'Na Stalins dood denken wij al snel aan een periode van liberalisatie. Juist op het gebied van het dagelijks leven werd het nog veel nijpender. Het regime van Stalin stopte bij de deurpost. Chroesjtsjov kwam gewoon binnen om meteen met van alles te smijten.'

Voor zijn onderzoek bracht Hofland ook drie weken in Rusland door. 'Ik heb vooral aan de lopende band gebladerd in de Staatsbibliotheek in Moskou, om alles wat relevant leek te fotograferen. Ik ging naar huis met twintig gigabyte.' Hij bekeek ook veel kookboeken en vrouwenbladen, maar 's avonds kookte hij daar niet uit. 'Terug in Nederland wel, maar als ik in Rusland ben, kook ik bijster slecht voor mezelf. Ik eet wel vaak in die kantines, die er opnieuw zijn, soep: *borsjtsj* en *soljanka*. En ik eet veel boekweit, ook nu weer.'

Na zijn master Russische en Euraziatische studies loopt hij momenteel namelijk stage bij het Nederlands Instituut in Sint-Petersburg. 'Mijn allerleukste taak is de spreekclub, met Russische studen-

SALADE OLIVIER

De salade zou in de negentiende eeuw bedacht zijn door Lucien Olivier, de Belgisch-Franse kok van een chique restaurant in Moskou. Het precieze geheim heeft hij meegenomen in zijn graf. Dit recept komt uit de Stalinistische editie van *Het boek voor lekker en gezond eten* uit 1952.

Snijd in stukken:

- 1 gekookte (of gebakken) hazelhoen of patrijs**
- 4-5 gekookte aardappelen**
- 2 verse of gezouten augurken**
- 1 hardgekookt ei**
- 1 geschilde appel**

Meng met:

- Zout**
- ½ kop mayonaise**
- ½ eetlepel Jozzjny-saus (een gefermenteerde saus met aardappel- en tomatenpuree)**
- 1 eetlepel azijn (of citroensap)**
- ½ theelepel poedersuiker**

Leg alles in een berg op een saladeschaal, versierd met:

- Bladeren groene sla**
- Partjes van nog 1 hardgekookt ei**
- Plakjes tomaat**
- Plakjes komkommer**

Voor Hoflands studenten aan het Nederlands Instituut in Sint-Petersburg is het snijden van alle groenten een traditionele familieactiviteit. Ze maken de bekende salade thuis overigens wel iets anders: Vervang de hazelhoen of patrijs door **300 gram blokjes ham, rund, boterhammenworst of gerookte kipfilet**

Weg met de sla, poedersuiker, azijn en Jozzjny-saus. Gebruik **7 gekookte aardappels** in blokjes en **6 zoute augurken**. Voeg **5 gekookte winterpenen, 1 blik groene erwten** en **1 bosje lente-ui toe**. Vervang de helft van de mayonaise eventueel door *smetana* (te koop in Russische en Poolse supermarkten) en voeg peper en zout toe naar smaak.

ten die Nederlands leren. Samen met hen heb ik afgelopen week oude recepten vertaald.

Het leverde nog wat nieuwe inzichten op. 'Vorig jaar heb ik voor oudjaarsavond *pirozjki* gebakken, broodjes met hartige of zoete vulling. Maar volgens de studenten is dat niet echt feestelijk, meer iets wat je oma maakt. Typisch zijn wel de volkssalades, met heel veel mayo-

naise. Volgens de instituutdirecteur is nieuwjaar geen nieuwjaar zonder salade Olivier. Mensen hier worden trouwens altijd nostalgisch bij het zien van oude kookboeken. De eetcultuur is echt gevormd in de Sovjettijd. De ingrediënten zijn voor Nederlanders behoorlijk herkenbaar: aardappelen, erwten, veel bieten en haring. En het gebruik van conserven en halffabricaten was destijds

ook in de Sovjet-Unie in opkomst.'

Met kerst is hij weer terug in Nederland. 'Bij mijn ouders in Maastricht zal het menu wat Bourgondischer zijn. Kerst was trouwens in de Sovjet-Unie geen feest. Tegenwoordig wordt het in Rusland wel gevierd, maar pas op 7 januari. Maar hét feest van het jaar is nog altijd nieuwjaar. Dan ben ik van plan om met vrienden zo'n salade te maken.'

Paul Cliteur spreekt bij het partijcongres van het Forum voor Democratie. 'Er zijn mensen die het vulgair vinden dat ik een vergiet op mijn hoofd zet.' Foto Bram Petraeus/Hollandse Hoogte

De Leidse hoogleraar encyclopedie van de rechtswetenschap Paul Cliteur geldt als de geestelijk vader van Thierry Baudet en zijn Forum voor Democratie. De publieke arena trekt hem echter niet. 'Ik lever kritiek met pijn in het hart.'

U heeft onlangs een bijdrage geleverd aan het boek *Mag God nog? Is er wat u betreft een plek voor God in de samenleving?*

'Helaas wel (lacht). Ik verbaas me over het steeds sterker wordende taboe op godsdienstkritiek. In de jaren zestig en zeventig werd er vrijmoedig over godsdienst gesproken. Tegenwoordig is er sprake van toenemend fundamentalisme, van agressieve godsdienstigheid. Als je kritiek levert, volgt al snel het verwijt dat je niet genoeg respect hebt voor zielelijke minderheden. Dat is echt heel erg gevaarlijk.'

U heeft het dan vooral over de islam?

'Ja, daar klemt dat het meest. Door de macht van het oliekapitaal krijgen de meest orthodoxe vormen van de islam veel financiële steun. Gematigde vormen worden naar de achtergrond gedrukt. Ik stel me dan de vraag: kan de overheid daar iets tegen doen?'

En?

'Dat kan door onze democratie zeer weerbaar te maken. We moeten onze waarden verdedigen. Bijvoorbeeld door er voor te zorgen dat de staat religieus neutraal is.

Dat moeten we niet laten eroderen, en dat laatste gebeurt op het moment wel.'

Geen politieagentes met hoofddoekjes dus?

'Het behoort tot de aard van het uniform dat het *uni-form* is. Als je dat aanpast, bijvoorbeeld door er een roze driehoek op aan te brengen om de homobeweging vooruit te helpen, heb je niet goed begrepen waar dat uniform voor staat. Het is vreemd dat juristen en rechtelijke instanties dit laten gebeuren. Ik doel dan ook op een recente uitspraak van het College voor de Rechten van de Mens over het beperkt toestaan van een hoofddoek bij de politie.

'Van dat College moeten we af. Het ondermijnt een belangrijke waarde van een democratische rechtsstaat van binnen uit. Het is een Trojaans paard. Dit instituut is aangetast door een post-modern virus. Zielige, achtergestelde, groepen helpen, ook als dat wrijvingen geeft met de beginselen van de rechtsstaat. Uit een vorm van innerlijke leegte; nihilisme zelfs, geven ze toe aan allerlei onredelijke eisen.

'De Westerse wereld heeft in de strijd met het fascisme en het communisme een aantal principes ontwikkeld met betrekking tot mensenrechten. Die principes, zoals de religieus neutrale staat, moet je koesteren. Die postmodernen respecteren dat niet.'

Gloria Wekker, antropoloog en oud-voorzitter van de diversiteitscommissie van de Universiteit van Amster-

dam, won deze week de Joke Smit-prijs. Is zij ook zo'n postmodernist?

'Die hele identiteitspolitiek is een goed voorbeeld van de malaise waarin we nu verkeren. Wekker maakt twee fouten. Het uitgangspunt dat schuld bewezen moet worden, laat ze varen. In beginsel ben je als blanke een racist, tenzij je kunt bewijzen dat je het niet bent. Het is ook een vorm van omgekeerd racisme: louter op basis van huidskleur ga je ervanuit dat iemand potentieel racistisch gedachtegoed heeft. Dat is heel raar. In mij schuilt blijkbaar een racist omdat ik blank ben. Het probleem is dat het niet eenvoudig is om je tegen dit soort denkbeelden te wapenen. Immers: ook het ontkennen van racisme wordt gezien als een manifestatie van racisme.

'Ik maak me zorgen over de handhaving van de academische vrijheid: ik zie steeds meer negatieve invloed van identiteitspolitiek. Het wordt steeds moeilijker om bepaald onderzoek te doen, laat staan om het gefinancierd te krijgen. Jurist Machteld Zee is bij mij gepromoveerd op een studie naar sharia-rechtbanken in Groot-Brittannië. Er is geen schijn van kans dat dat soort onderzoek door de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek gefinancierd zou worden.'

Wat vindt u van het Leidse diversiteitsbeleid?

'Diversiteit is goed. Alleen het beleid van alle universiteiten deugt niet. Het wordt "racistisch" ingekleurd. Het gaat

niet om de standpunten en ideeën van mensen waarbij je diversiteit zou moeten bevorderen, maar om verschillen in sekse, huidskleur, etnische achtergrond en geaardheid. De ideale universiteit ziet er zogenaamd als volgt uit: er is iemand met een Aziatisch uiterlijk en iemand met een Afrikaans uiterlijk. We zetten er een klassieke Minervaan bij en een meisje met een hoofddoek. Dat is fout. Want die Afrikaan en die Aziat hoeven helemaal niet verschillend te denken, ze hebben alleen een andere huidskleur.

‘Als je echt diversiteit wil, *viewpoint-diversity*, moet je meer hoogleraren aannemen die PVV stemmen, want die partij is met nul procent vertegenwoordigd aan de Leidse universiteit. Dat is vanuit de diversiteitsgedachte dus een misstand, maar wordt echter juist enorm toegejuicht. Er is geen diversiteit maar juist een dominante monocultuur. De kwaliteit van het academisch werk lijdt eronder, omdat je niet met een pluriformiteit aan standpunten en ideeën wordt geconfronteerd.

‘De universiteit kan alleen maar functioneren als zij haar motto *praesidium libertatis* echt in haar hart meedraagt. Ik ben heel blij met het citaat van Karel van het Reve dat in de Faculty Club op de muur staat: “Ik geloof niet dat de beste manier om ideeën te bestrijden is de uiting daarvan te verbieden.” Die uitspraak is net zo belangrijk als de rede van Cleveringa.’

U lijkt de laatste jaren weer meer de publiciteit op te zoeken. Is dat zo?

‘Nee. Ik zoek het helemaal niet op. Ik heb een poezelige persoonlijkheid en heb van nature niet de neiging om mensen publiekelijk scherp aan te vallen. Ik lever kritiek met pijn in het hart en geniet helemaal niet van discussiëren. Maar als ik het niet zeg, zegt niemand het. Ik schrijf echt liever

boeken zoals *Bardot*, *Fallaci*, *Houellebecq* en *Wilders* (2016) - over het vervolgen van mensen vanwege hun denkbeelden.

‘Er zijn waarschijnlijk mensen die het vulgair vinden dat ik als getuige-deskundige optrad bij het Wildersproces. Of dat ik tijdens mijn toespraak bij het congres van het Forum voor Democratie een vergiet op mijn hoofd zette, in een cabaretse act. Maar dat zijn eenmalige acties. Ik doe het zelden. Ik zit ook niet op Twitter. Ik krijg genoeg aandacht voor mijn ideeën, meer kan ik absoluut niet aan.’

Waarom u bent geen getuige-deskundige in het hoger beroep tegen Wilders?

‘De rechter weet al hoe ik erover denk, was de argumentatie. Maar goed, ook niet erg. Ik kan er nu in volle vrijheid over schrijven en bijvoorbeeld ingaan op de morele vragen als: geeft het wel pas dat de staat iemand vervolgt voor opinies die deze persoon ook tot een doelwit heeft gemaakt voor terroristen? Wat voor signaal zendt dat uit naar terroristen?’

Wilders had het over ‘minder Marokkanen’. Thierry Baudet sprak over ‘homeopatische verdunning van de Nederlandse bevolking’.

‘Als je denkt dat dat racistisch is, dan houdt je cultuur en ras niet goed uit elkaar. Een racist is moreel verwerpelijk, maar ook dom. Als je echter vindt dat de Westerse cultuur beter, vrijer en meer democratisch is dan andere culturen, dan is dat ieders goed recht. Ik strijd tegen het idee dat je de westerse cultuur niet beter zou kunnen vinden dan een niet-westerse cultuur.’

U wordt gezien als de geestelijk vader van Baudet en het Forum voor Democratie. Wat vindt u daarvan?

‘Ik mag hopen dat de ideeën die ik heb ontwikkeld aanslaan bij een jongere ge-

neratie. Als dat bij het Forum het geval is, is dat alleen maar verheugend. Ik maakte vroeger deel uit van het Curatorium van de Teldersstichting, het wetenschappelijke bureau van de VVD. De partij is niet wezenlijk geïnteresseerd in intellectueel gedachtegoed. Dat is een heel groot verschil met het FvD. Thierry is zelf een intellectueel; politiek filosoof en jurist, die een belangrijk boek heeft geschreven waarop hij bij mij is gepromoveerd: *De Aanval op de Natiestaat*. Die zaken maken mij enthousiaster dan de *common sense*-politici die we de laatste veertig jaar hebben zien aanmodderen.’

Hij tweette onlangs dat de VVD een ‘kutpartij’ was. Niet echt een voorbeeld van intellectuele verfijning.

‘Het is een kwestie van politieke stijl en taalgebruik. Ik gebruik zelf nooit geslachtsdelen in de conversatie of alleen in een heel beperkte kring. Thuis, en dan weer als onze dochter er niet bij is. Het understatement is in het politieke discours tegenwoordig op de terugtocht. Het is al heel snel van “rot op” en “doe normaal.” Ik geloof niet dat Thierry zich wat dat betreft onderscheidt van andere politici.’

Hij retweet memes van *alt-right*, en wordt gelinkt aan het extreemrechtse studiegenootschap Erkenbrand.

‘Lees het partijprogramma, luister naar de Kamervragen van Hiddema. Ik vind het schandalig dat men tegenwoordig alles maar met extreemrechts vergelijkt. Elke beweging wordt met dit soort verhitte associaties en insinuaties onmiddellijk in diskrediet gebracht. Het is heel vermoeiend om een boek van Baudet van a tot z te lezen, dus dan is het veel leuker om iemand op basis van een tweet in het Erkenbrandkamp of zo te stoppen.’

DOOR VINCENT BONGERS

DE WAXDELAAR**DOOR NATHAN OOSTHOEK****WINNAAR MARE KOYKER
KERSTVERHALENWEDSTRIJD**

Het lijkt alsof er uren zijn verstreken, terwijl het horloge van Christophe aan geeft dat er toch echt maar zeven minuten voorbij zijn gegaan. Zeven keer zestig tikjes. Veertien rondjes door de kamer, anderhalve sigaret, één glas water, twee nocturnes, vijftien blikken uit het raam, negen weesgegroetjes die niet werden voltooid. Eén druppel bleef hij volgen langs het kozijn waar de verf slechts in de marge nog waarneembaar was. Die had zich inmiddels vermengd met de andere druppels in de dakgoot, en was niet meer te onderscheiden van de druppelmasa die zich als een waterval over de stoep uitstortte. Het zou niet lang meer duren tot die stroom op geheel een andere plaats zou gaan bevriezen, om nietsvermoedende voorbijgangers te vloeren als ze haar passeerden. De gedachte dat juist die waterdruppel, die Christophe toch zeker drie minuten had aanschouwd nog iets teweeg zou brengen, stelde hem gerust. Eliot had ongelijk, november is de wreedste maand.

Het is tekenend hoe juist dat horloge de dingen verdraait. Zojuist nog zaten ze samen op de bank, en uren zaten ze samen zonder dat iemand de drang voelde om de stilte te doorbreken. Het was ook voldoende om slechts te zitten,

maar ook daaraan komt een eind en dan neemt iemand, hij of zij, het voortouw om die situatie te veranderen. Dan staat de een op, en het licht verandert in de kamer. Een Franse schrijver zei ooit dat een verandering in het weer afdoende was om een mens te veranderen, maar zelfs dat is vaak niet nodig. Slechts een blik of een beweging is soms genoeg om de het universum te doen omdraaien, om de zwaartekracht uit te schakelen of de zuurstof weg te nemen.

En zo geschiedde. Wanneer de jas, die zorgvuldig opgevouwen over de trapleuning hing over de schouders is geschoven, en donkerrode tas, die half onder de bank was verdwenen gevonden is, werpt Salomé hem een blik toe, kijkt ze hem tot ziens. Staccato loopt ze de trap af terwijl hij in de opening blijft staan, zonder dat hij zich een houding weet te geven.

Genoeg gezeten. De lucht in de kamer is benauwd, alsof Salomé alle zuurstof met haar meenam op haar weg naar waar dan ook. Christophe kijkt weer uit het raam met de afgebladderde kozijnen. Het klaart niet op, dat doet het ook zelden als het nodig is. De striemende regen verspreidt zich over de daken van

al die andere mensen, alsof het water geen zin meer heeft om in de lucht te blijven hangen. Het gekletter neemt toe, en Christophe wil naar buiten. Ondanks de regen, daar was hij vroeger toch ook niet bang voor? Nee vroeger niet, maar het is het geluid, het geklets van al die druppels over de daken, over straat, dat hem doet denken aan het echoënde rumoer van een zwembad waar een kinderfeestje wordt gehouden, of aan de foyer van een theater waar de mensen in de pauze hun oordeel maar vast vellen over het toneelstuk. Want rumoeren dat kunnen ze, al die anderen, die wel kozijnen hebben waar nog verf op zit en banken waar nog vrouwen op wachten. Praten kunnen ze wel, dan kunnen ze maar al te goed.

Het duurde slechts een paar meter, twintig hooguit, voor de druppels via zijn kraag hun weg naar zijn rug wisten te vinden. Pas vele meters later komt hij erachter dat het ook helemaal geen zin heeft om zijn schouders aan te spannen, en half voorovergebogen te bewegen want de regen vindt hem toch wel. Hoe lang had hij al met niemand gesproken? Het moet toch zeker twee dagen zijn geweest. Tegen Salomé durfde hij niks te

zeggen, het risico is te groot. Want stel dat hij iets verkeerd zegt. Praten is niet bepaald Christophe's specialiteit en voor je het weet is het gedaan. Dan pakt ze haar jas, haar rode tas, maar dan komt ze niet meer terug. Het ligt nogal gevoelig, en Salomé weet dat het niet aan hem ligt, maar alsnog. Sommige dingen lenen zich er niet voor in woorden te worden uitgedrukt, sommige dingen zijn simpelweg te precair, die kun je met woorden slechts beschadigen. Zeker die zaken die eigenlijk niet bestaan, die zich slechts voltrekken in een wereld die afgesloten is voor andere mensen, achter afgebladderde kozijnen in de schemer en de regen.

Over het park hangt een grote grijze wolk. Er zijn geen kinderen, ook geen honden, en de modder spat omhoog langs de gespen op zijn schoen. Het lijkt alsof het onweert nu, maar in de verte ziet hij dezelfde heipaal op en neer gaan die hem elke ochtend vakkundig wakker bouwvakt. Iedere stoot dreunt door in zijn hoofd maar als ware het een vorm van zelfkastijding loopt hij door richting het apparaat. Wees gegroet Maria... Kun je meer krijgen dan je daadwerkelijk toekomt, en mag je dan gelukkig zijn met wat je krijgt? Hij zou gelukkig kunnen worden met Salomé, dat weet hij wel, maar het offer dat zij daarvoor moet brengen is niet gering.

Wanneer Christophe de bouwplaats passeert ontwaart hij het grove gelaat van een van de bouwvakkers. Een felle lamp belicht zijn gele jas, die afsteekt tegen de enorme put die door de waas van regen en schemer nauwelijks nog zichtbaar is. Een vervallen schoolgebouw is hier een maand geleden met de grond gelijk gemaakt. Het moest plaatsmaken voor een nieuwbouwflat waarin veel meer mensen veel efficiënter en veel goedkoper kunnen worden weggestopt. De plaats waar het muziekklokaal stond is nog te herkennen, een deel van

de fundering ligt er nog. Hier was hij ooit met Salomé, toen het ongeveer even laat en even donker was. Toen tikte zijn horloge sneller dan nu. Christophe voelt zijn hartslag stijgen, is het angst? Steeds wordt hij nerveus als hij aan haar denkt, en de schuine blikken van de bouwmeester helpen niet bepaald om hem gerust te stellen. Misschien moet hij maar naar huis, om morgen met haar te praten. De dingen bespreken die er echt toe doen. Praten over wat en wie en hoe nu verder. Hoe ze de realiteit gaan bevechten, en of ze dat wel moeten doen.

Het is niet minder hard gaan regenen, waardoor het zicht van Christophe wordt belemmerd als hij zijn portiek bijna ziet, een natte waas hangt voor zijn ogen. Hij zoekt zijn sleutels in zijn zak. Het koude metaal en de verregende hand vormen een verkleumd geheel als hij zijn deur probeert open te bibberen. 'Christophe, kan ik je even spreken?'

Een ongeveer even lange en even verregende man blaast achter Christophe een zweem van adem uit. Christophe's hart stoot tegen zijn ribben. 'Ik weet dat er iets is Christophe, ze praat over je, meer dan over mij'. De sleutels vallen uit de ijspegels van vingers. Wat moet hij zeggen? Wat kan hij zeggen? 'Ik ben helemaal komen lopen Christophe, laat ons alsjeblieft met rust. Salomé is nu met mij', vervolgt de man.

Christophe kijkt op zijn horloge, twee uur verder. Dan kijkt hij op naar de man die verdacht veel op hem lijkt. Ze zijn haast hetzelfde, denkt Christophe. Twee mannen, door een vrouw in vervoering gebracht, en die kunnen ze niet delen. Christophe raapt de sleutels op en zonder iets terug te zeggen opent hij de deur. Staccato loopt hij de trap op, vouwt zijn jas zorgvuldig over de trapleuning, en loopt naar het raam. Nieuwe druppels slepen traag over het glas. Inderdaad, denkt Christophe, november is de wreedste maand.

VAN DE JURY

Van de twintig inzendingen die de jury (bestaande uit schrijvers Arjen van Veelen, Christiaan Weijs en *Mare*-hoofdredacteur Frank Provoost) beoordeelde, waren er twee in het Engels geschreven.

'Togetherness' speelt zich af in een vertrekhal van een vliegveld. Indachtig de opdracht voor deze wedstrijd ('*You put together two people that have not been put together before*' - vrij naar Julian Barnes) brengt de schrijver hier twee onwaarschijnlijke figuren samen, rond een verpieterde kerstboom. Een oudere, dikbuikige man in een rood trainingspak raakt in discussie over de betekenis van Kerst met een langharige dertiger met een 'vaguely Middle-Eastern look'. Dit in beheerst Engels geschreven verhaal ontspoord nergens maar verrast eerder door de kalme wijze waarop dit tweetal gezamenlijke grond vindt in een potentieel brisant debat. **Kjell Winkens** (23, geschiedenis) verdient er de derde prijs mee.

Moeten literaire verhalen altijd begrijpelijk zijn? Misschien niet. Het verhaal 'Het Grote Vraagteken' doet zijn naam eer aan, in die zin dat de jury het niet allemaal begreep, of het in elk geval niet eens werd over de betekenis. En toch maakte het indruk, bleef het intrigeren. Wat is dit voor een rare, nachtmerrieachtige situa-

tie? Een moderne variant van een bijbelse verkon- diging, vanuit het hoofd van een vrouw die zowel in rouw als in ontkenning lijkt? **Tim Hoffman** (24, Frans & geneeskunde.) schiep een surreëel tafereel dat zo levend en krachtig is, dat het de tweede prijs verdient.

Hoe herken je literair talent? Aan een eigen schrijfstijl, een verrassende plot, levensechte situaties en personages? Dat ook, maar in eerste instantie gaat het erom dat iemand door zijn taalvermogen de wereld net iets weet te kantelen, en zo een eigen universum schept. Dat doet **Nathan Oosthoek** (22, rechten) in 'De wandelaar' voortdurend. Het is een raadselachtig verhaal. Het meeste gebeurt in het hoofd van het personage: daar raakt de wereld subtiel vervormd. Een vrouw 'kijkt hem tot ziens', een regenbui krijgt het rumoer van een zwembadfeestje of een theaterfoyer. Dit is associatief, zintuiglijk en origineel schrijven. Het is ook gedurfd, want ondanks de ingetogenheid gebeurt er veel. Dit verhaal is een experiment met tijdslagen, een spel met het dubbelgangersmotief en met de literatuur. Het dwingt je om het een paar keer te herlezen, waarbij telkens weer nieuwe aspecten oplichten.

Gefeliciteerd!

'Ik had het niet verwacht. Ik was zelfs een beetje bang dat ik niet bij de top drie zou zitten, dat was een beetje een afgang ge-

weest, omdat ik vorig jaar tweede was geworden. Maar des te blijer ben ik nu dus.'

Hoe kwam je op het idee voor dit verhaal?

'Ik moet eerlijk bekennen dat mijn vriendin een beetje heeft geholpen. Ik begon met schrijven, maar liep na een paar honderd woorden vast, zoals wel vaker. Een plot bedenken is niet mijn sterkste punt. Zij doet dan wat suggesties. Dat brengt me weer op nieuwe ideeën.'

Wil je ook echt de literatuur in?

'Het lijkt me prachtig om ooit een roman uit te geven. Ik weet dat dit voor weinigen is weggelegd, maar stiekem ben ik er wel mee bezig.'

In je vorige verhaal speelde een uurwerk ook een al belangrijke rol. Wat heb je met horloges?

'Mijn grootvader was een verzamelaar. Vorig jaar kreeg ik een horloge dat van hem is geweest. Het tikt heel zacht en dat geluid is tegelijkertijd rustgevend als dwingend. Een subtiel geluid, dat je er steeds aan herinnert dat je bezig moet blijven.'

Wat koop je van de €250 aan boekenbonnen?

'Ik houd een lijstje bij van boeken die ik wil lezen. Die kan ik nu eens rustig gaan kopen. *Tegen de keer* van J.-K. Huysmans en *Haat is een deugd* van Gustave Flaubert. Ik ben ook groot fan van de poëzie van Slauerhoff en wil ook zijn proza lezen.

'Mijn Nederlandstalige voorbeeld is Cees Nooteboom. Zijn stijl is superieur. Verder ben ik een groot fan van Céline en ik verwijs in mijn verhaal natuurlijk niet voor niks twee keer naar T.S. Eliot. Mijn verzameling van die schrijvers is ook nog niet compleet.'

Beschoten student: 'Gordijn rookte nog'

De Landelijke Studenten Vakbond riep deze week minister Kajsa Ollongren van Binnenlandse Zaken op om strengere sancties tegen huisjesmelkers mogelijk te maken. Max Dijkstra, student Crisis and Security Management aan de Universiteit Leiden, die werd beschoten door zijn huisbaas, dacht mee.

Hij had een probleem met je huisbaas?

'Ik kwam erachter dat ik elke maand zo'n honderd à honderdvijftig euro te veel betaalde. Toen ik een zaak bij de huurcommissie aanspande, zei mijn baas de huur op. Dat mag niet, dus ik bleef zitten. Een paar dagen na de zaak was er een ruzie in ons huis, waarbij mijn huisbaas boos wegliep.'

En toen?

'Die nacht, rond een uur of vier, hoorde ik voetstappen in de tuin, en snel achter elkaar drie knallen. Eerst dacht ik nog dat er een vogel tegen mijn ruit was gevlogen of zo. Toen ik het licht aandeed, bleken er drie ronde gaatjes in mijn raam te zitten. De gordijnen rookten nog een beetje. Kogels: eentje had mijn been geschampt. Als ik andersom in bed had gelegen, zou mijn hoofd zijn geraakt.'

Holy shit.

'Een ambulance heeft me onder politiebegeleiding naar het LUMC gebracht. Die broeders wisten natuurlijk niet of ik een drugs crimineel was, en zij onderweg klemgereden zouden worden. Ik deed aangifte en zorgde dat ik ergens anders kon slapen. Mijn huisbaas zei nogmaals de huur op, omdat de situatie gevaarlijk voor mijn huisgenoten zou zijn. Van mijn borg heb ik bijna niets teruggekregen.'

Kennen we je huisbaas?

'Ik wil zijn naam niet noemen. Met het Openbaar Ministerie heb ik afgesproken

dat ik sowieso niet te veel over de zaak zeg: die moet nog voor de rechter komen.'

En nu trek je met de LSVb op tegen huisjesmelkers?

'Dit is een groter maatschappelijk probleem; ik heb toevallig een probleem met een uitschieter daarvan. Er is een groep echt malafide huisvesters die teveel huur vraagt, de panden slecht en onveilig onderhoudt, en die kwetsbare huurders bedreigt. De Huurcommissie alleen is niet genoeg om daar wat tegen te doen. We spraken met ambtenaren van verschillende gemeenten. Die zeggen: "we weten om welke types het gaat, maar we hebben geen middelen om ze aan te pakken."

Wat moet er gebeuren?

'De gemeente moet sancties kunnen opleggen, en ook steekproefsgewijs adressen controleren. Als een huisbaas in korte tijd twee zaken bij de Huurcommissie verliest, zou die de gemeente daarop moeten attenderen, zodat die meer controles kan doen. Als iemand bij de derde controle door de mand valt, moet de gemeente een boete op kunnen leggen: dat kan oplopen tot tienduizenden euro's. Niet elke gemeente zal daar behoefte aan hebben, maar steden als Leiden, Utrecht en Amsterdam kunnen dan actie ondernemen.'

In de Tweede Kamer werd deze week ook een motie aangenomen om huisjesmelkers aan te pakken. Gaat er ooit echt wat veranderen?

'Deze problematiek speelt al zo lang, er moet gewoon iets gebeuren. Voor mij zorgde het ervoor dat ik politiek actief ben geworden: ik sta voor de gemeenteraadsverkiezingen op de lijst van D66. Niet op een hoge plek, maar ik zal deze problemen in elk geval binnen de partij aankaarten. Ook Leiden moet wakker schrikken.' **BB**

Waarheid

Waarheid struint langs het Rapenburg met zijn ziel onder zijn arm. Hij is er ziek van dat het complexe wezen dat hij is, keer op keer wordt vereenvoudigd

tot een paar keuzes. 'Ik ben meer dan dat', mompelt hij, terwijl hij over de kade gluurt naar zijn eigen weerspiegeling. Het water is stil genoeg om Waarheid te laten vergeten dat het in werkelijkheid een reflectie is die hij nu waarneemt, alhoewel het toch écht lijkt alsof hijzelf en de wolken boven hem erin zitten.

Hij komt weer bij zinnen na de realisatie dat zijn kleren niet nat zijn. Hij heeft wel wat beters te doen dan zijn eigen spiegelbeeld te inspecteren en besluit om de bieb in te duiken. Het zit er vol met mensen die ofwel op een boek, ofwel op een scherm gefixeerd zijn. Allemaal zoeken ze waarheid, maar niemand lijkt geïnteresseerd in Waarheid.

Oké, hij mag dan niet moeders mooiste zijn, maar hij volgt wel altijd het stijladvies van zijn jeugdviend Ockham op: netjes gladscheren. Na een urenlange staarwedstrijd met zijn studieboeken geeft Waarheid zich gewonnen. Er zitten nu wel genoeg feitjes in dat koppie voor het meerkeuze-tentamen van morgen. 'Oh shit', schiet hem opeens te binnen terwijl hij zijn spullen inpakt. 'Ik had met Proza afgesproken bij de bios.'

De twee ontmoetten elkaar anderhalve week geleden, in een bruin café. Ook al hadden hun paden elkaar nog nooit gekruist, hun eerste oogcontact deed niet onder voor dat van oude bekenden. De rest van de avond vertelde Proza allerlei verhalen die Waarheid z'n ogen alleen maar groter maakten en op zijn beurt gebruikte hij grapjes om kuiltjes in haar wangen te graven.

Een kwartier te laat aangekomen spot Waarheid haar onder het afdak van de Lido. Het lijkt haar niet veel uit te maken. Nog voor ze een woord wisselen over het missen van de film, stelt Proza voor om naar haar huis te gaan.

Nog even schieten er drie andere opties door Waarheid z'n hoofd. 'Ach, ik moet wel', denkt hij. 'Is goed', zegt hij, 'meerkeuze is voor morgen.'

MATTIJN DE GROOT is student wijsbegeerte

Geen *Meatless Monday*

Het Green Office van de universiteit en personeelspartij FNV Overheid willen graag een *Meatless Monday* of een *Veggie Friday* invoeren op de universiteitskantines. Het college van bestuur ziet dat niet zitten, maar zet wel in op een breder vegetarisch en veganistisch aanbod in de restaurants.

Medewerkers van het Green Office overhandigden maandag tijdens de universiteitsraad een petitie aan het college van bestuur. De petitie, met meer dan vierhonderd ondertekenaars, is opgesteld in samenwerking met de Facebookgroep *greener catering at Leiden University*. Met de petitie wordt het Universitair Facilitair Bedrijf (UFB) opgeroepen om meer veganistische producten aan te bieden in de universiteitsrestaurants. Veel vegetarische gerechten in de kantines zijn gebaseerd op dierlijke producten. Er zijn heel weinig producten die alleen bestaan uit plantaardige ingrediënten, aldus de petitie. Het milieu is er bij gebaat dat alle studenten en medewerkers puur plantaardige maaltijden gaan eten.

Maar een *Meatless Monday* zou al een goed begin zijn. Personeelspartij FNV Overheid wilde van het college weten of er plannen zijn om meer op plantaardige gerechten over te stappen.

Vicecollegevoorzitter Martijn Ridderbos nam de petitie in ontvangst en reageerde op de vragen van FNV Overheid: 'Het UFB heeft mij laten weten dat ze elke dag vleesloze opties aanbiedt', aldus Ridderbos. 'We proberen ook het eetgedrag steeds meer die kant op te sturen. Er komt bijvoorbeeld een budgetlijn in het vegetarische aanbod. Naast het labelen van vegetarische producten met "V" komt er op veganistische producten een "V+".

Het UFB streeft dan ook niet naar één *Meatless*-dag. 'We kiezen ervoor om een assortiment aan te bieden voor alle klanten. We kiezen er niet voor om klanten uit te sluiten. We willen wel de vegetarische en veganistische producten promoten.' **VB**

'Doofpot? Te bizar voor woorden!'

Kritiek op onderzoek naar Indonesië

In een open brief aan het kabinet uiten wetenschappers en activisten kritiek op een grootschalig onderzoek naar de dekolonisatie van Indonesië, door onder andere het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) in Leiden.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Het gaat om het vierjarig onderzoeksproject 'Dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië, 1945-1950' dat het Nederlandse geweld tijdens de onafhankelijkheidsoorlog onderzoekt. De brief is door 126 personen ondertekend, onder wie ook de Leidse hoogleraar Japanologie Kasia Cwiertka en universitair docent Japanse geschiedenis Ethan Mark, en trekt de onafhankelijkheid van het onderzoek in twijfel. Mede omdat het deels wordt uitgevoerd door het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), dat onderdeel is van het ministerie van Defensie.

Ook zou de overheid zeggenschap hebben gehad over bepaalde onderzoeksonderwerpen, en zou er geen balans zijn tussen Nederlandse en Indonesische onderzoekers, aldus de ondertekenaars.

De keuze voor KITLV-directeur en hoogleraar koloniale en postkoloniale geschiedenis Gert Oostindie, die als projectleider de synthese aan het eind van het onderzoek schrijft, is voor hen 'niet te verantwoorden': 'Los van zijn rol als een van de initiatiefnemers en leidinggevenden van dit onderzoek staat hij niet bekend als een Indonesië-expert. Hij spreekt de taal niet en zijn expertise ligt in de geschiedenis van de Cariben.' Ook zou hij het kolonialisme niet voldoende problematiseren.

Oostindie reageert dat er wel 'relevante vragen' in de brief staan, maar dat de brief

het doet lijken 'alsof het onderzoek alles in de doofpot gaat stoppen.'

'Je moet natuurlijk nadenken over de koloniale voorgeschiedenis, je moet kritisch kijken naar overheidsinstanties, en serieus samenwerken met Indonesische collega's', zegt hij.

'Het probleem is dat deze brief het onderzoek neerzet als een cover-up, en dat vind ik te bizar voor woorden.' De kwesties worden geadresseerd op de site van het project, meldt hij.

'Het verwijt is dat wij niet voortdurend roepen dat kolonialisme fout is. Wij hebben geen activistische insteek. We werken aan een breed, wetenschappelijk verhaal over wat er is gebeurd. Dat neemt niet weg dat velen van ons heel kritisch hebben geschreven over het Nederlandse kolonialisme.'

Hij benadrukt dat het NIMH, hoewel het onder Defensie valt, onafhankelijk onderzoek kan doen. 'De overheid heeft geen onderzoeksonderwerpen opgelegd'.

'Een belangrijke aanleiding voor hen om het onderzoek te financieren was het boek *De brandende kampongs van Generaal Spoor* (2016), geschreven door Rémy Limpach die bij het NIMH werkt. Dat hele boek is een aanklacht tegen de Nederlandse krijgsmacht in Indonesië. Daar kan ik geen doofpot in vinden.'

Op het moment wordt er in Indonesië een team samengesteld van onderzoekers.

'Dat doen onze Indonesische collega's, niet wij. Zij zijn hier echt kwaad over. Er wordt nu gesuggereerd dat zij aan onze leiband lopen.'

Over de lijst ondertekenaars merkt Oostindie op: 'Er zitten vrijwel geen Indonesische vakhistorici bij, dat zegt genoeg.'

Onenigheid over angstcultuur

Raad wil breed onderzoek naar werksfeer, college weigert

De universiteitsraad heeft felle kritiek op het college van bestuur over de gang van zaken rond de misstanden bij het Leiden Institute for Area Studies (LIAS).

DOOR VINCENT BONGERS Op het instituut heerst een cultuur van angst, intimidatie, wantrouwen en onveiligheid, berichtte *Mare* vorige week.

‘Een heel vervelende situatie, waar we verder niets over in de publiciteit zeggen’, zei rector magnificus Carel Stolker maandag tijdens de universiteitsraad. ‘Het gaat namelijk over personen, die inderdaad niet goed met elkaar kunnen omgaan. We moeten zorgen dat de mensen er onderling uitkomen.’

De raad vond die reactie te mager. ‘Ik spreek namens de medewerkersfracties en studentenpartij ONS en dit is voor ons niet genoeg’, aldus Bart van der Steen

van FNV Overheid. ‘We zijn heel erg geschrokken van het nieuws over LIAS. We zijn heel erg kwaad dat we weer in de krant moeten lezen dat er iets grondig misgaat. Sterker nog: ‘er zijn eerder van onze kant signalen gekomen richting het college dat er dingen mis waren. Daar hebben we niets meer over gehoord. Nu lezen we dus dat er maatregelen zijn genomen. We willen geïnformeerd worden over deze kwestie, en mogelijke andere problemen. We vinden verder dat iemand moet langsgaan bij de instituten en faculteiten om te praten met de werknemers over de werksfeer.’

‘Bij een grote organisatie gebeurt altijd wel wat’, reageerde Stolker. Hij wil niet ‘elke keer als er ergens een conflict is met de raad te gaan praten. Het gaat erom dat ons systeem van vertrouwenspersonen, de personeelsmonitor en ROG-gesprekken op orde is, en daar zijn we hard mee

bezig. We zijn niet van plan om iemand langs de instituten te sturen om te kijken hoe het daar gaat.’

‘Het ging hard tegen hard’, verklaart Van der Steen later aan de telefoon. ‘Ik heb dinsdag nog met Stolker gesproken over de gang van zaken. Zowel het college als de raad vinden het heel naar wat er bij het LIAS en eerder bij pedagogiek is gebeurd. ‘Het college zet zich echt in om te zorgen dat er geen dingen misgaan op de universiteit. We hebben echter wel een verschil van mening over hoe dat het beste zou kunnen. De raad vindt de rondgang bij de instituten en faculteiten heel belangrijk.’

En wat betreft de communicatie van het college met de raad? ‘We willen graag een vertrouwelijk gesprek met het college over welke maatregelen er getroffen worden bij dit soort conflicten’, aldus Van der Steen.

Stop het morele

Besteed het omstreden Sackler-geld desnoods aan onderzoek

De Leidse universiteit neemt willens en wetens geld aan dat is verdiend over de rug van verslaafden, vindt **Arne Muis**. Dat de academie zich door zogenaamde filantropen laat gebruiken, is beneden alle peil.

De Universiteit Leiden ontvangt 2,5 miljoen euro van de Amerikaanse familie Sackler, zo berichtte *de Volkskrant* zaterdag 9 december. De universiteit gebruikt dit geld o.a. om het *Sackler Laboratory for Astrophysics* draaiende te houden en jaarlijks de *Raymond and Beverly Sackler Distinguished Lecture on Human Rights* te organiseren.

Wat de universiteit niet bij haar lovende persberichten over deze projecten vermeldt, is hoe dit geld verdiend is. Het farmaceutische bedrijf van de familie Sackler, Purdue, heeft via cynische marketing en grootschalige misleiding van artsen sinds midden jaren '90 hele volksstammen in de VS afhankelijk gemaakt van de aan heroïne gerelateerde pijnstiller OxyContin. De familie Sackler was gedurende deze periode goed vertegenwoordigd in de raad van bestuur, en is zo medeverantwoordelijk voor de huidige opiatencrisis in de VS. Door het geld van de Sacklers onkritisch aan te nemen werkt de Universiteit Leiden mee aan een morele witwasoperatie.

De *New Yorker* publiceerde op 30 oktober 2017 het artikel *Empire of pain*, een uitgebreid exposé over hoe de familie Sackler miljarden heeft verdiend aan de opiatencrisis, terwijl zij haar reputatie beschermt met een slimme, filantropische PR-campagne. Samengevat is dit de aanklacht: in 1995 lanceerde Purdue het zwaar verslavende pijnstillende middel OxyContin als een onschuldig medicijn 'to start with, and to stay with'.

Sinds het middel op de markt is gekomen is het aantal voorgeschreven recepten voor opiaten in de VS veelvoudigd, het leeuwendeel hiervan

witwassen

naar verslaving

bestond uit OxyContin. De resultaten liegen er niet om: tussen 1999 en 2017 zijn er 200.000 Amerikanen overleden door een overdosis van voorgeschreven opiaten. Aangezien arme patiënten die het middel niet meer kunnen betalen overstappen naar alternatieven zoals heroïne liggen de totale aantallen waarschijnlijk hoger.

De zaak stinkt van begin tot eind: toen het Amerikaanse medicijnagentschap FDA OxyContin in 1995 goedkeurde gaf het, ondanks gebrek aan bewijs, ook goedkeuring aan de bijsluiter die stelde dat het middel minder verslavend was dan alternatieven vanwege een ‘vertraagde werking’. De verantwoordelijke ambtenaar werkte twee jaar later bij Purdue. Marketeers van het bedrijf liepen stad en land af met de boodschap dat het middel ‘*virtually non-addictive*’ was en het bedrijf betaalde artsen om gunstige vakliteratuur te schrijven die ‘aantoonde’ dat het middel onschadelijk was.

Een interne studie van Purdue toonde al in 1999 aan dat 13 procent van de patiënten verslaafd raakte; de marketeers bleven echter verkondigen dat het verslavingspercentage minder dan één procent bedroeg. Door de vertraagde werking zou een patiënt aan één pil per etmaal genoeg hebben, in de praktijk ondervonden patiënten echter na acht uur al ontwenningsverschijnselen.

De vertraagde werking van de pillen kan overigens omzeild worden door ze te verpulveren, waardoor zij in één keer een enorme *high* geven. Omdat de pil makkelijk en veel is voorgeschreven, ontstond grootschalig misbruik en een levendige zwarte markt. Purdue heeft niks gedaan om dit te voorkomen. Integendeel: artsen

die opvallend veel recepten schreven, werden door het bedrijf aangeduid als ‘*whales*’, dezelfde term die casino’s gebruiken voor hun meest winstgevendste gokkers. In de VS is inmiddels een versie van de pil op de markt die niet verpulverd kan worden, toevallig een innovatie waardoor het aflopende patent tijdig kon worden verlengd.

Inmiddels is het gevaar van opiaten bekend in de (toch al verzadigde) Ame-

‘Leiden heeft zich voor het PR-karretje van de Sacklers laten spannen, en voelt zich daar blijkbaar senang bij’

rikaanse markt, dus zijn de Sacklers op zoek naar graziger weiden. In o.a. Brazilië, China, Mexico en Cyprus voert de familie via het koepelbedrijf Mundipharma momenteel hetzelfde kunstje uit als in de VS: er worden willens en wetens nieuwe generaties verslaafden gecreëerd in landen met nog minder strikte regulering. Wederom wordt de verslavende werking van OxyContin gebagatelliseerd, wederom is de familie Sackler als eigenaar van het bedrijf actief betrokken. Na uitgebreid onderzoek publiceerde de *LA Times* vorig jaar december ‘*OxyContin goes global — “We’re only just getting started”*’. Waarschuwingssignalen over de groeiende gezondheids crises worden steevast genegeerd door de familie Sackler. Vele van de rechtszaken die tegen hun bedrijf zijn aangespannen werden geschikt, een vriendelijke vorm van afkopen.

Al met al dus wat opmerkelijk dat de Leidse universiteit de Sacklers zo hoog acht. Natuurlijk kan men voor 2,5 miljoen behoorlijk wat kopen, maar voor de eer van een universiteit lijkt het me aan de lage kant.

Leiden heeft zich voor het PR-karretje van de familie Sackler laten spannen en voelt zich daar blijkbaar nog steeds senang bij. In haar verklaring aan *de Volkskrant* schrijft de universiteit dat het ‘nooit de bedoeling is geweest van het bedrijf’ dat OxyContin ook ‘een verslavende werking kan hebben bij verkeerd gebruik’. Die claim is, op zijn zachtst gezegd, ernstig misleidend. Het bedrijf wist sinds 1999 van de verslavende werking en hield dit stil in haar leugenachtige voorlichting aan artsen en het publiek. Sinds 2007 doet zij dit onder juridische dwang niet meer in de VS, maar op veel grotere schaal wel in het buitenland via de het koepelbedrijf Mundipharma.

Nu begrijp ik ook wel dat de universiteit de centen liever ziet komen dan gaan, maar dat zij zich daarbij zo laat gebruiken is beneden alle peil.

Als de universiteit ondanks alle tegenargumenten de donatie van de Sacklers toch wil blijven aannemen, doe ik graag een voorstel: verwijder de naam Sackler van de projecten en besteed het geld aan onderzoek naar verslaving en nieuwe, minder verslavende pijnstillers. Als de Sacklers echt zo filantropisch ingesteld zijn dan zullen ze daar vast geen bezwaar tegen hebben.

ARNE MUIS volgde van 2013 tot 2016 de researchmaster Colonial and Global History aan de Universiteit Leiden

